

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІСОТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ

Навчально-науковий інститут деревообробних технологій і дизайну

Кафедра дизайну

**ВЕЛІЩУК
ДАРИНА МИРОСЛАВІВНА**

УДК 745.023 : 7.011.26 : 684

Кваліфікаційна робота магістерського рівня вищої освіти
**Інтерпретація українських народних мотивів у
сучасному дизайні інтер'єрів**

Interpretation of Ukrainian folk motifs in contemporary interior design

спеціальність 022 «Дизайн»
галузь знань 02 «Культура і мистецтво»

Науковий керівник:

канд. пед.наук,

доц. Макар З.Ю.

Рецензент:

Н.В.Вуц
канд. мистецтвознавства
доц. кафедри дизайну
і архіт. мек. вища
Західноукраїнського національного
університету

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІСОТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
Навчально-науковий інститут деревообробних технологій і дизайну

Кафедра _____ дизайну
Другий рівень вищої освіти _____ магістр
Спеціальність _____ 022 «Дизайн»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

д. пед. н., проф. Прусак В.Ф.

« 27 » 2025 р.

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА

Васильчук Дарина Михайлівна
(прізвище, ім'я, по-батькові)

1. Тема роботи Інтерпретація українських народних металів у сучасному медієвому дизайні.

Науковий керівник роботи канд. пед. наук, доц. Митрофан З.Ю.

Затверджені наказом університету № С-455 від 24 липня 2025 року.

2. Термін подання кваліфікаційної роботи до захисту 10.12.2025р.

3. Вихідні дані роботи Використання архівних матеріалів, історіографія і електронна база.

4. Зміст теоретичної частини (розділи, які потрібно розробити)

Розділ 1 - Стан проблеми, аналіз джерел дослідження. Розділ 2 - Аналіз способів укр народних металів та методи засади етизації. Розділ 3 - Фрагментна реалізація концепції "Етно-дизайн" в сучасних медієвих системах.

5. Перелік практичної частини (графічний матеріал)

Графічний дизайн з елементами
пааааааа, фотографіями і
візуалізаціями.

6. Дата видачі завдання 27 липня 2025 р.

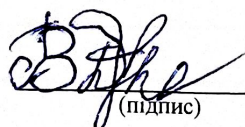
Науковий керівник роботи

(підпис)

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Інформаційний пошук.	вересень	Виконано
2	Формування зібраного матеріалу та визначення головних складових	вересень-жовтень	Виконано
3	Написання вступу.	жовтень	Виконано
4	Написання основної частини та перед проектний пошук.	жовтень-листопад	Виконано
5	Написання висновків, оформлення списку використаних джерел та додатків.	листопад-грудень	Виконано
6	Оформлення рукопису кваліфікаційної роботи, перевірка на антиплагіат теоретичної частини. Виконання практичної частини.	грудень	Виконано
7	Рецензування, оформлення презентації та захист.	грудень	Виконано ГОДДИ ДО ЗАХИСТУ

Здобувач РВО «Магістр»

(підпис)

Науковий керівник роботи

(підпис)

ЗМІСТ ВСТУП	4
РОЗДІЛ I. ІСТОРИОГРАФІЯ, ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА І МЕТОДИКА ДОСЛІДЖЕННЯ ...	8
1.1. Стан проблеми, аналіз джерел дослідження	8
1.2. Термінологічний апарат.....	11
1.3. Методика дослідження	13
Висновки до розділу 1	15
РОЗДІЛ II. АНАЛІЗ СИСТЕМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО МОТИВУ ТА МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ СТИЛІЗАЦІЇ	17
2.1 Аналіз орнаментальних систем та семантики народного мотиву.....	17
2.2 Критичний аналіз історичних та сучасних прецедентів інтеграції мотивів у меблі.....	19
2.3 Типологічний аналіз та емпіричне обґрунтування застосування ключових	23
народних мотивів у меблевому дизайні	23
Висновок до розділу 2.....	25
РОЗДІЛ 3. ПРОЄКТНА РЕАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПЦІЇ ЕТНО-ДИЗАЙНУ В СУЧАСНИХ МЕБЛЕВИХ СИСТЕМАХ	27
3.1. Культурна ідентичність та автентичність як ключові аспекти проєктування	27
сучасної колекції меблів	27
3.2. Аналіз аналогів сучасних українських брендів та стратегій інтеграції	31
національної ідентичності у предметний дизайн	31
3.3. Ергономічна адаптація та функціональна гнучкість меблів з елементами етно-стилізації	36
3.4. Виклики серійного виробництва та можливості масштабування для дизайнерів	39
3.5. Використання сучасних матеріалів та технологій оздоблення для збереження	42
семантичного змісту орнаменту	42
Висновки до розділу 3	55
ВИСНОВКИ	57
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	59
ДОДАТКИ	63

ВСТУП

Актуальність дослідження. У сучасному світі, що характеризується глобалізацією та уніфікацією, зростає потреба у збереженні та утвердженні національної ідентичності. Дизайн, зокрема меблевий, стає одним із ключових інструментів для відображення цієї ідентичності. Інтерпретація українських народних мотивів у сучасному дизайні меблів набуває особливої актуальності, оскільки поєднує глибоку культурну спадщину з вимогами функціональності та естетики сьогодення.

Сучасний споживач шукає унікальності, сенсу та історію в предметах інтер'єру. Інтеграція традиційного українського орнаменту, символіки та кольорової палітри у сучасні форм-фактори дозволяє створювати конкурентоспроможний продукт, що має високу художню та культурну цінність. Це сприяє не лише популяризації української культури на міжнародній арені, а й зміцненню національного "бренду" у світовій дизайн-індустрії. У контексті сьогоденних викликів, дослідження цієї теми є важливим для культурної стійкості та розвитку креативних індустрій в Україні.

Мета дослідження полягає у розробці та апробації цілісного алгоритму семантичної та технологічної Інтерпретації українських народних мотивів (орнаменту, символіки, кольору), що забезпечує їхню гармонійну проектну реалізацію та економічне обґрунтування **Завдання дослідження:**

- провести історіографічний та семантичний аналіз джерельної бази, сформувавши термінологічний апарат та обґрунтувавши методологічний фундамент для вивчення культурної трансформації мотивів;
- провести історіографічний та семантичний аналіз джерельної бази;
- дослідити реалізовані меблі із використанням етно-коду.

Об'єкт дослідження – дизайн сучасних меблевих виробів для житлових і громадських приміщень.

Предмет дослідження – принципи, методи та засоби інтеграції українських народних мотивів (орнаменту, символіки, кольору) у сучасні форм-фактори меблевого дизайну.

Методи дослідження включають: аналіз літератури та мистецтвознавчих праць; вивчення наукових статей, етнографічних джерел і стандартів, що стосуються семіотики та композиції українських народних мотивів (орнаменту, символіки, кольористики); систематизацію та узагальнення інформації для створення каталогу мотивів, придатних до інтерпретації. Було здійснено організацію та аналіз зібраних даних про регіональні особливості мотивів та їхню трансформацію в сучасному дизайні. Досліджено сучасні форм-фактори та матеріали на предмет їхньої технологічної готовності до інтеграції традиційних елементів. Здійснено порівняння українського та міжнародного досвіду впровадження етно-мотивів у промисловий дизайн. Предмет, мета та методи дослідження визначають структурований підхід до розробки рекомендацій щодо інтерпретації народних мотивів, що дозволить забезпечити художню цінність та конкурентоспроможність сучасного українського меблевого дизайну.

Теоретично-інформаційну базу дослідження склали праці таких науковців, як Федір Вовк, який основну увагу приділяв семантиці та символізму української народної культури та орнаменту; Степан Таранушенко, у своїх працях зосереджувався на вивченні та збереженні автентичних зразків народного мистецтва та побуту; Ганна Врочинська, яка досліджувала традиційну українську кольористику та її регіональні особливості. Вагомий внесок у розробку проблематики зробили: Володимир Шухевич, чия фундаментальна 5-томна праця «Гуцульщина» (поч. ХХ ст.) є вичерпним джерелом про технології народного різьблення та деревообробки; Григорій Павлуцький, який на початку ХХ століття здійснив один із перших системних аналізів генезису та історії українського орнаменту; Вадим Щербаківський, дослідження якого присвячені народній дерев'яній архітектурі та різьбі, що встановлюють зв'язок між формою та декором; Михайло Драган, який у середині ХХ століття ґрунтовно вивчав пластичні та конструктивні особливості дерев'яної сакральної архітектури, важливі для

розуміння тектоніки; а також Катерина Матейко, праці якої другої половини ХХ століття присвячені типології побутових речей та регіональній специфіці матеріальної культури українців».

Наукова новизна та практичне значення отриманих результатів є взаємообумовленими та мають комплексний характер. Наукова новизна полягає у розробці методологічного апарату для системної інтерпретації українських етнокультурних мотивів (орнаменту, символіки, кольору), що забезпечує їхню гармонійну інтеграцію у сучасний дизайн-процес. Здійснено комплексну каталогізацію народних мотивів, придатних для стилізації, із чітким визначенням їхнього семантичного поля та регіональної варіативності (зокрема, мотивів Полісся, Гуцульщини, Поділля). Обґрунтовано критерії успішної трансформації традиційних елементів, що охоплюють параметри абстрагування, геометризації та колористичного фільтрування, що дозволяє уникнути поверхового копіювання та мінімізувати ризик кітч. У дослідженні вперше аналізується вплив цифрових технологій формотворення (ЧПУ-гравіювання, 3D-моделювання, лазерне різання) на технологічну точність та естетичну доцільність перенесення складної української орнаментики на меблеві конструкції, а також виявлено оптимальні поєднання інноваційних матеріалів із традиційними техніками обробки деревини.

Практичне значення отриманих результатів, що впливає безпосередньо з розробленої методики, є багатовекторним. Створено верифіковану систему практичних рекомендацій та алгоритмів для дизайнерів та виробників меблів щодо впровадження дизайн-синтезу на етапах концептуалізації та виробництва. Представлені в роботі рішення можуть бути використані під час проектування та запуску нових колекцій меблів, підвищуючи їхню художню вартість та конкурентоспроможність на експортно-орієнтованих ринках. Результати дослідження сприятимуть формуванню та стандартизації "українського дизайнкоду" у предметному дизайні, слугуючи надійним ресурсом для культурної дипломатії та національного брендингу. Отримані дані та методичні розробки можуть бути інтегровані в навчальні програми університетів та слугувати інформаційною базою для підвищення кваліфікації фахівців у галузі дизайну

інтер'єру, архітектури та технологій деревообробки. Практичне застосування дослідження стимулює розвиток стійких та локальних виробничих ланцюгів, що ґрунтуються на культурній спадщині.

Апробація результатів дослідження. .

Апробація результатів дослідження. Основні положення дипломної магістерської роботи обговорювались на 77-й науково-практичній конференції студентів, аспірантів та слухачів Малої лісової академії НЛТУ України, тема доповіді «Інтерпретація українських народних мотивів у сучасному меблевому дизайні» Інтеграція орнаменту, символіки, кольори в сучасні форм-фактори.

Подані до опублікування тези доповіді в науковому збірнику «Матеріали 77-ї науково-технічної конференції студентів, аспірантів та слухачів Малої лісової академії НЛТУ України. — Львів: Видавництво НЛТУ України, 2025 р.

Структура роботи. Магістерська кваліфікована робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (33 найменувань), додатків. Загальний обсяг роботи — 89 ст. Магістерська наукова робота також включає інформаційний банер, який розкриває зміст роботи.

РОЗДІЛ I. ІСТОРІОГРАФІЯ, ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА І МЕТОДИКА ДОСЛІДЖЕННЯ

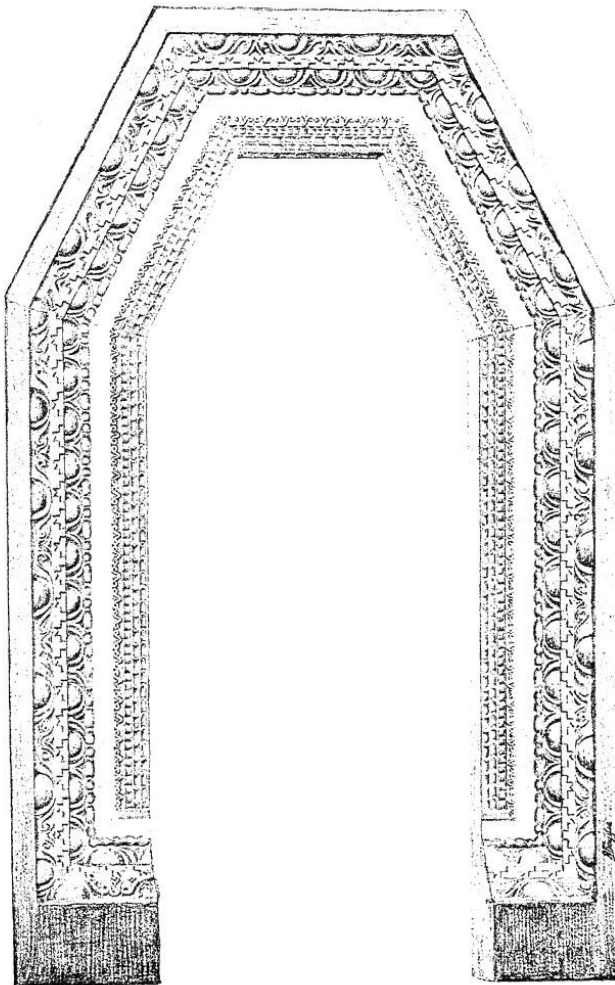
1.1. Стан проблеми, аналіз джерел дослідження

Актуальність даного дослідження має першочергове стратегічне значення в умовах прискорених глобалізаційних процесів, які призводять до уніфікації візуальної культури, і одночасно підкреслюють необхідність культурної ідентифікації та потужної візуальної репрезентації України на міжнародній арені. Меблевий дизайн, як одна з найдоступніших форм матеріальної культури, виконує подвійну функцію: він не лише задовольняє утилітарні потреби, але й є потужним інструментом культурного кодування, що відображає національну стійкість та спадкоємність [4]. Ключова науково-практична проблема, що стоїть перед сучасним українським предметним дизайном, полягає у складності методологічного та технологічного переходу від пластичної, двовимірної природи традиційних народних мотивів (вишивка, розпис) до жорсткої, тривимірної геометрії сучасних меблевих формотворень.

Основний виклик полягає у розшифруванні семантичного навантаження орнаментальних елементів, з урахуванням їхніх регіональних діалектів (наприклад, суворих геометричних мотивів Полісся проти барокової пишності Гуцульщини), та їхній подальшій рекодизації у нову візуальну та конструктивну форму, яка відповідає принципам функціональності, мінімалізму та ергономіки сьогодення [5]. Це вимагає розробки чітких параметрів абстрагування, ритмізації та колористичного фільтрування мотивів, які дозволять зберегти їхній архетипічний зміст, не переобтяжуючи сучасний простір. Недостатньо розроблений методологічний апарат часто призводить до поверхневого, симулятивного декорування та літерального цитування, що класифікується як кітч, оскільки маніпулює символами та призводить до знецінення сакральності [6]. Наукова необхідність полягає у створенні теоретичної бази для формування критеріїв успішної стилізації, що є основою для ефективного менеджменту культурної

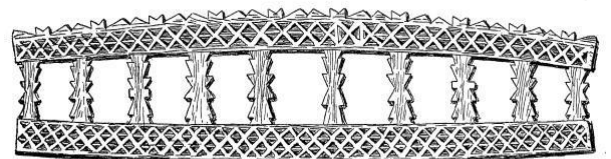
спадщини у сфері дизайну. Актуальність посилюється потребою у створенні алгоритмів, що забезпечують ефективну адаптацію складної народної орнаментики до високоточних індустріальних методів обробки (зокрема, ЧПУ-гравірування, лазерне різання, 3D-моделювання) без втрати візуальної та тактильної витонченості. З точки зору економіки, дослідження обґрунтовує потенціал для створення продукту преміум-сегменту, який має високу додану вартість за рахунок інтелектуальної власності та культурної спадщини. Розробка колекцій меблів із

Українське мистецтво.

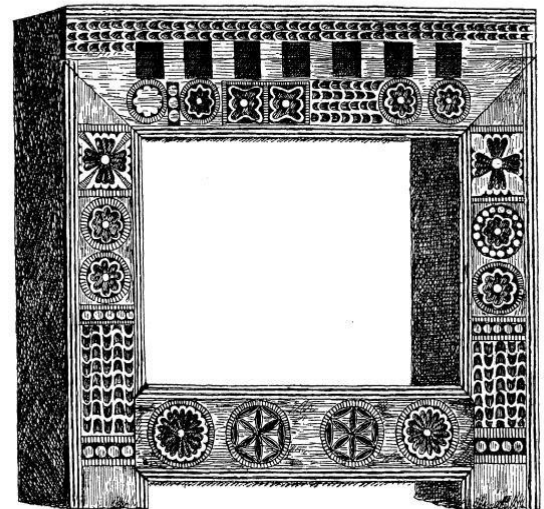
43. Одіррки церковні XVIII віку, 1706 р. Київський музей.

43. Portail d'église. XVIIIe siècle (1706). Musée de Kiev.

102. Подячка різьблена. Київський Музей.

102. Étagère sculptée. Musée de Kiev.

103. Мясничок різьблений, с. Адамівка, пол. Чагірина, Київщина. Київський Музей.

103. Dressoir sculpté. Village d'Adamivka, distr. de Tchuhryrne, gour. de Kiev. Musée de Kiev.

чітким, глибоко інтегрованим

ідентифікаційним кодом є

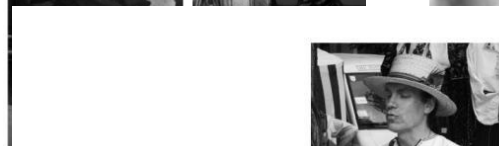
пріоритетом для культурної дипломатії та формування конкурентоспроможного національного бренду [4].

Історіографічна база дослідження є багатошаровою і охоплює три взаємопов'язані наукові парадигми. Фундаментальне розуміння символізму та орнаментики було закладене на початку ХХ століття. Праці Григорія Павлуцького [7] є базовими, оскільки він здійснив один із перших системних, історичнохронологічних аналізів розвитку українського орнаменту. Дослідження Вадима Щербаківського [8], присвячені народній різьбі та дерев'яній архітектурі, надають прямі прецеденти використання мотивів у твердих матеріалах, що є критично важливим для меблевого дизайну, встановлюючи зв'язок між 2D-мотивом та 3D-формою.

Роботи Тетяни Кара-Васильєвої [9] щодо семантики вишивки, деталізуючи символізм оберегів, знаків роду та стихій, дозволяють дизайнеру оперувати мотивом як носієм сакрального коду, а не просто декоративним елементом.

Б. Познанський.
Світлина з книги
Остапа Лисенка
«Спогади про батька»

Етнофестиваль
«Країна Мрій».
Київ, 2008 р.
Світлина
М. Олійник

День
Незалежності
України.
Київ, 2010 р.
Світлина
М. Олійник

Весілля Піддубних. Київ, 2016 р. Світлина з архіву О. Дедуша

Досвід синтезу в період Українського Модерну (початок ХХ століття) є ключовим аналогом, де діяльність таких фігур, як Василь Кричевський, слугує історичною основою для вивчення успішних методик стилізації та формування національного стилю. Сучасна наукова думка, представлена у працях [4], [5], [6], констатує перехід до постмодерністського переосмислення спадщини, акцентуючи на принципах етномінімалізму та абстрактного дизайну. Однак, незважаючи на їхню важливість, вони переважно фокусуються на філософсько-естетичному аналізі, а не надають конкретного, системного методологічного алгоритму для технологічного та конструктивного переходу від етнографічного зразка до кінцевого індустріального меблевого виробу. Саме цей методологічний розрив і є об'єктом даного дослідження, що обґрунтовує його наукову новизну.

1.2. Термінологічний апарат

Термінологічний апарат є фундаментальним підґрунтям для проведення наукового дослідження, оскільки забезпечує чітку верифікацію, академічне розмежування та однозначну інтерпретацію ключових понять, що функціонують на критичному стику етнографії, мистецтвознавства, семіотики та індустріального дизайну. Правильне оперування цими категоріями є запорукою уникнення методологічних помилок та поверхневого декорування. Центральною категорією даної роботи є **народний мотив**, який розглядається не як ілюстративний чи орнаментальний додаток, а як багатокomпонентний носій художньо-семантичної інформації, виведеної з традиційної української культури. Його аналіз вимагає врахування трьох взаємопов'язаних рівнів: *орнаментики* – як синтаксису мотиву, що визначає його ритмічну, графічну структуру, яка підлягає абстрагуванню; *символіки* або *семантики* – глибинного, архетипічного чи сакрального змісту, що забезпечує культурну вагу елемента, як ґрунтовно досліджено у працях Миколи Селівачова [1], і вимагає глибокої декодизації при перенесенні; та колористики – традиційної палітри кольорів, яка несе не лише естетичне, а й регіонально детерміноване символічне навантаження, важливість чого підкреслюють етнографи [3]. Комплексність мотиву вимагає його інтеграції у парадигму *етнодизайну* –

спеціалізованого напрямку проєктної діяльності, метою якого є імплементація та творчий синтез автентичних національних традицій із функціональними та технологічними вимогами сучасної індустрії.

Ключовим методологічним викликом дослідження є **інтерпретація** – акт художньої рефлексії та реконцептуалізації мотиву, що забезпечує трансляцію його семантичного ядра у новій візуальній формі. Інтерпретація є основою проєктної евристики і стоїть на противагу прямому копіюванню. Цей процес безпосередньо пов'язаний зі **стилізацією** – методом композиційної трансформації, що включає узагальнення, спрощення та переведення орнаментальних структур з традиційної двовимірної площини (текстиль, папір) у формат, придатний для конструктивної або декоративної інтеграції в тривимірний меблевий виріб. Стилізація, як зазначав Лобановський [2], вимагає не лише технічних знань, але й глибокого розуміння естетичних засад першоджерела. Найскладнішим, але найважливішим етапом є **трансформація**, яка позначає цілеспрямовану зміну формотворчих характеристик мотиву або його елементів для забезпечення технологічної доцільності та функціональної сумісності з конструкцією меблів. Необхідність такої трансформації обумовлена не лише естетикою, а й потребою узгодження ручної, крафтової естетики з вимогами масового, індустріального виробництва. Успіх цих операцій прямо залежить від коректності *культурного кодування* – теоретичного процесу перетворення нематеріальної спадщини на матеріальний об'єкт дизайну, що забезпечує збереження інформаційного зв'язку.

Кінцевий результат проєктування обов'язково оцінюється з точки зору його відповідності **форм-фактору** – сукупності зовнішніх, конструктивних та ергономічних параметрів сучасного меблевого об'єкта, згідно з дослідженнями сучасних тенденцій [4]. При цьому вирішальним етичним та естетичним критерієм є *автентичність* – ступінь збереження первинного культурного та символічного змісту мотиву, незалежно від ступеня стилізації та застосованих технологій. Антитезою автентичності та етичності є *кітч* – естетичне явище, що характеризується епігонством, симуляцією та некритичним, надлишковим декоруванням народними мотивами. Кітч призводить до девальвації культурного

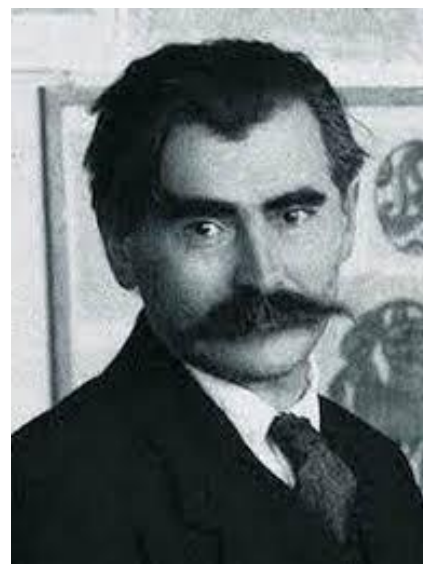
коду та орієнтується на масову, нерелексивну емоційність, що є предметом критичного аналізу в культурології [5] та створює ризики для національного брендингу. Важливо, що термінологічний апарат функціонує як наукова метасистема, яка чітко окреслює межі між конструктивним синтезом традиції та її поверхневою імітацією, а також забезпечує належну якість дослідження, створюючи базу для захисту інтелектуальної власності на розроблені дизайнконцепції [4].

1.3. Методика дослідження

Методика дослідження є інструментальною основою для отримання об'єктивних, верифікованих та науково достовірних результатів у магістерській роботі, присвяченій інтерпретації українських народних мотивів у сучасному меблевому дизайні. Розроблений методологічний комплекс включає послідовність теоретичних, аналітичних та проєктно-моделюючих методів, які дозволяють перейти від етнографічної бази до розробки конкретних індустриальних дизайнрішень.

На першому етапі, **теоретико-семантичного аналізу** та *декодифікації*, було проведено вичерпне вивчення першоджерел: літературних джерел, нормативних документів у сфері дизайну та мистецтвознавчих праць, що стосуються української орнаментики, символіки та матеріальної культури. Застосування методу аналізу та синтезу дозволило не лише сформулювати теоретичні основи та чітко визначити термінологічний апарат, але й структурувати саму проблему. Ключовим інструментом цього етапу став семантичний метод, що базується на працях Миколи Селівачова [1], який забезпечив декодифікацію (глибинне розшифрування) архетипічного та сакрального змісту мотивів, запобігаючи їхньому поверхневому, суто декоративному використанню. Паралельно застосовувався системний аналіз орнаментальних структур, що дозволив розкласти складні багаторівневі патерни на прості, геометрично описувані модулі. Вивчення джерел також дозволило здійснити регіональну диференціацію мотивів, що є необхідною умовою для автентичного проєктування з урахуванням місцевих художніх діалектів.

Другий етап, **історико-компаративний та критичний аналіз**, був присвячений оцінці історичних прецедентів та сучасного стану проблеми. Застосовувався метод мистецтвознавчої критики для глибокого аналізу досвіду Українського Модерну (В. Кричевський), що слугував вагомим історичним аналогом успішного синтезу національного стилю в індустріальних мистецтвах. За допомогою порівняльного методу було проведено зіставлення двох ключових груп прикладів: успішних зразків автентичної стилізації та проєктів, що потрапляють у категорію кітч (за критеріями, визначеними В. Гнатюком [5]), що дозволило чітко визначити естетичні, етичні та економічні межі інтерпретації.

Особливу увагу приділено аналізу технологічної трансляції матеріалів, порівнюючи традиційні техніки (ручна різьба) із сучасними (ЧПУ-гравірування), що є критичним для забезпечення масштабованості. Аналіз праць Бориса Лобановського [2] щодо проблем українського мистецтва ХХ століття надав теоретичну базу для розуміння як потенціалу синтезу, так і історичної складності стилізації в умовах політичного тиску та спрощення.

Третій етап, проєктно-моделюючий та конструктивний синтез, склав практичну основу роботи і є найважливішим для дизайн-диплому. На цьому етапі була розроблена методика поетапної стилізації, що включає чіткі алгоритми абстрагування, геометризації та ритмізації мотивів для їхньої адаптації до вимог форм-фактора. Застосовувався метод проєктного моделювання та параметричного графічного моделювання (за допомогою спеціалізованого програмного

забезпечення, такого як AutoCAD, 3ds Max та Blender), що дозволило здійснити Трансформацію двовимірного мотиву не лише у декоративне покриття, а й у конструктивну форму (наприклад, перетворити елемент орнаменту на елемент з'єднання або опори). Особлива увага приділялася узгодженню мотивів із сучасними тенденціями меблевого виробництва (модульність, ергономіка, мінімалізм), що вимагало врахування досліджень сучасних формотворень [4] та їхньої оптимізації для серійного виробництва.

Завершальний метод синтезу дозволив узагальнити отримані дані, сформулювати чіткі критерії успішної інтерпретації та розробити практичні рекомендації для меблевих виробників щодо впровадження українських народних мотивів у серійне виробництво. Таким чином, методика дослідження базується на інтегрованому поєднанні теоретичних, історико-аналітичних та практикоорієнтованих підходів, що забезпечує як наукову новизну, так і прикладну цінність отриманих результатів.

Висновки до розділу 1

Розділ магістерської роботи, присвячений історіографії, джерельній базі та методиці дослідження, закладає наукову основу для вивчення інтеграції українських народних мотивів у сучасний меблевий дизайн. У межах розділу проаналізовано стан проблеми, сформовано багат шарову джерельну базу, верифіковано термінологічний апарат та обґрунтовано методіку, яка забезпечує системний підхід до реалізації проєктних завдань. Проведено історіографічний та семантичний аналіз джерельної бази, сформовано термінологічний апарат та обґрунтовано методологічний фундамент для вивчення культурної трансформації мотивів.

Аналіз літератури та історіографії підтвердив, що ключова проблема полягає у методологічній складності переходу від пластичної двовимірної орнаментики до жорсткої тривимірної геометрії формотворень меблів. Було визначено, що існує науковий розрив у розробці конкретних технологічних алгоритмів стилізації, здатних зберегти Автентичність мотиву та запобігти кітчю. Водночас, дослідження

класичних праць [1], [2], [3] підтвердило наявність потужної культурної бази для семантичної декодифікації орнаментів.

Термінологічний апарат, що включає поняття «народний мотив», «інтерпретація», «трансформація» та «етно-дизайн», забезпечив концептуальну ясність. Визначення ключових понять дозволяє систематизувати знання та створити теоретичну базу для розробки практичних рішень, що ґрунтуються на принципах семіотики та технологічної доцільності [4], [5].

Методологія дослідження побудована на комплексному підході, що включає теоретико-семантичний, історико-компаративний, проєктно-моделюючий та експертно-оціночний етапи. Теоретичний аналіз забезпечує глибинне розуміння проблематики, порівняльний метод дозволяє визначити межі автентичності, а параметричне моделювання перевіряє ефективність рішень в умовах індустріального виробництва.

Цей розділ формує надійну теоретико-методологічну основу для подальших досліджень, підкреслюючи актуальність теми та окреслюючи напрями вирішення ключових проблем культурної трансмісії. Отримані результати створюють підґрунтя для розгляду практичних аспектів стилізації та розробки авторської колекції меблів, що стане об'єктом наступних розділів.

РОЗДІЛ II. АНАЛІЗ СИСТЕМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО МОТИВУ ТА МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ СТИЛІЗАЦІЇ

2.1 Аналіз орнаментальних систем та семантики народного мотиву

Процес успішної інтерпретації українських народних мотивів у контексті сучасного меблевого дизайну вимагає не просто візуального запозичення, а глибокої семантичної декодифікації першоджерела, що є ключовою передумовою для уникнення декоративної поверхневості та кітчу [5], [11]. Народний мотив, відповідно до мистецтвознавчої парадигми, розглядається як багатокomпонентна знакова система – семіотичний код, який акумулює архетипічні знання про світогляд, космогонію та соціальний устрій, формуючи цілісний культурний наратив [1]. Фундаментальною основою для будь-якої проектної роботи є типологізація цих орнаментальних систем та розуміння їхньої іконографічної функції, що дозволяє коректно здійснити трансформацію двовимірного мотиву в архітектуру тривимірного меблевого форм-фактора [4]. Ця необхідність підтверджується тим, що актуалізація культурної спадщини є сьогодні одним із найважливіших векторів сучасного українського дизайну [6], [10].

Українська орнаментика традиційно диференціюється на три ключові групи, кожна з яких ставить окремі вимоги до стилізації та матеріальної реалізації. Геометричний орнамент, представлений такими елементами, як ромби (символ землі, родючості), кривулі (символ води, вічності), хрести та знаки Сонця й Води, є найбільш архаїчним, і його дискретна, модульна структура робить його ідеальним для етно-мінімалізму та технологічного моделювання. Ця група, що домінує у суворій, графічній естетиці Полісся та Поділля [3], легко піддається абстрагуванню та може бути перекладена у конструктивні елементи – пази, фрезеровані лінії, або високоточні візерунки для ЧПУ-технологій. Його внутрішній ритм та закон безкінечного узору (фріза) дозволяє створювати візуально легкі, але структуровані фасади та каркаси меблів. З точки зору пластичних властивостей, геометричні мотиви відзначаються високою мірою симетрії та масштабованості, що робить їх

універсальними для застосування на металевих, скляних (наприклад, для гравіювання) та дерев'яних поверхнях.

Традиційний геометричний орнамент (Полісся)

Сучасна стилізація (ЧПУ-фрезерування)

Етно-мінімалізм у дизайні

На противагу цьому, рослинний (флоральний) орнамент, що включає символи «Дерева Життя», виноград та калину, є носієм ідей роду, безперервності та процвітання, і широко представлений у пластичній вишивці [9] та різьбі Гуцульщини [8]. Цей тип мотиву вимагає найвищого ступеня художньої стилізації і не може бути прямолінійно інтегрований у форму без втрати естетики; його доцільно перекладати у плавність загального силуету або у ритмічний низький рельєф для гравіювання та інкрустації, зберігаючи при цьому лише динаміку та композиційну ідею першоджерела. Саме для флоральних мотивів оптимальним є використання техніки низького рельєфу на дерев'яних поверхнях, що підкреслює тактильність та теплоту матеріалу, мінімізуючи при цьому візуальне перевантаження. Зооморфний та антропоморфний орнамент (зображення птахів, коней, людських фігур), які, за дослідженнями [12], часто позначали три вертикальні зони світу (небесну, земну і підземну), є найскладнішим для меблевого дизайну. Вони вимагають майже повної абстракції до ключових графічних ліній, що становлять їхню глибинну структуру, щоб уникнути буквальності, яка перетворює функціональний виріб на етнографічний експонат. В їхньому випадку

трансформація може відбуватися через проекцію вертикальних зон у багатоярусну конструкцію (наприклад, комод із трьох секцій).

Семантичне навантаження, ґрунтовно досліджене [1], є основою для коректного культурного кодування. Коректна декодифікація забезпечує, що дизайнер оперує мотивом як смисловим носієм, а не просто декоративною плямою, що є ключем до створення продукту з високою доданою культурною вартістю. Важливим елементом є також колористична символіка: червоний (вогонь, захист), чорний (земля, родючість) та білий (світло, чистота) кольори несуть самостійний семіотичний заряд, який повинен бути врахований при виборі матеріалів та обробки [9]. Вибір матеріалу також повинен бути семантично узгоджений: застосування світлих порід дерева для солярних символів або темних металів для мотивів, пов'язаних із землею та захистом. Таким чином, для досягнення автентичності необхідно, щоб мотив став логічним наслідком конструкції та був технологічно узгоджений із сучасним виробництвом, а не лише її прикрасою [6]. Чітка типологізація та семантичне фільтрування є методологічною вимогою, що забезпечує наукову обґрунтованість і є необхідною умовою для успішної реалізації наступних етапів проєктування.

2.2 Критичний аналіз історичних та сучасних прецедентів інтеграції мотивів у меблі

Критичний аналіз реалізованих проєктів та історичних прецедентів інтеграції народних мотивів у предметний дизайн є необхідним для встановлення емпіричних критеріїв успішності та визначення чіткої межі між автентичністю та кітчем [5], [11]. Досвід минулого і сьогодення дає змогу сформувавши методологічну базу для уникнення типових помилок, пов'язаних із буквральним копіюванням, декоративною надмірністю та порушенням ергономічних і тектонічних вимог.

Історіографічна база свідчить, що одним із найуспішніших періодів синтезу народного мотиву та формотворення був Український Модерн кінця XIX – початку XX століття. Діяльність таких архітекторів та художників, як Василь Кричевський, підтверджує, що вдала стилізація можлива лише через структурне абстрагування та

конструктивне осмислення мотиву [2]. Народний орнамент у цей період перестав бути просто декором і був інтегрований у тектоніку та силует меблевого об'єкта, що засвідчено у дослідженнях архітектурних рішень [8]. Тектонічна функція орнаменту полягає в тому, що він не просто прикрашає поверхню, а візуально підкреслює її несучу здатність або точку напруги [15]. Наприклад, ритми різьби трансформувалися у ритм вертикальних елементів спинок стільців або профіль карнизів шаф, акцентуючи на горизонтальних і вертикальних лініях, що несуть основне навантаження. Цей підхід дозволив створити цілісний національний стиль, який був функціональним і естетично актуальним.

У сучасній дизайнерській практиці інтеграція етнічних мотивів стикається зі значним ризиком перетворення на кітч через семіотичну дисфункцію [11]. Критичний аналіз виявляє, що проекти, які використовують літеральне цитування або застосовують мотив як чужорідний, випадковий декор, не узгоджений із функціональною суттю виробу, потрапляють у категорію симулятивного дизайну.

Для розмежування успішної стилізації та кітчу необхідно застосовувати розширені критерії автентичності [13]:

1. Семантична узгодженість та космологічна зональність: мотив має бути смислово пов'язаний із функцією об'єкта, а його розміщення повинно враховувати традиційну вертикальну зональність [12] (нижній світ – основа, середній – корпус, верхній – завершення).

2. Технологічна редукція: мотив повинен бути адаптований до сучасних технологій (ЧПУ-фрезерування, лазерне різання) шляхом геометризації та модуляції. Його пластичні властивості мають бути збережені, тоді як надмірна деталізація повинна бути відфільтрована [7].

3. Ергономічна та економічна сумісність: стилізація не повинна порушувати ключових ергономічних параметрів і має бути технологічно сумісною з масовим/модульним виробництвом [14].

Сучасний етап характеризується застосуванням просунутих технік для перекладу мотивів у тверді матеріали, що дає змогу досягти функціональної

інтеграції культурного коду. Успішні сучасні прецеденти демонструють наступні методи трансформації:

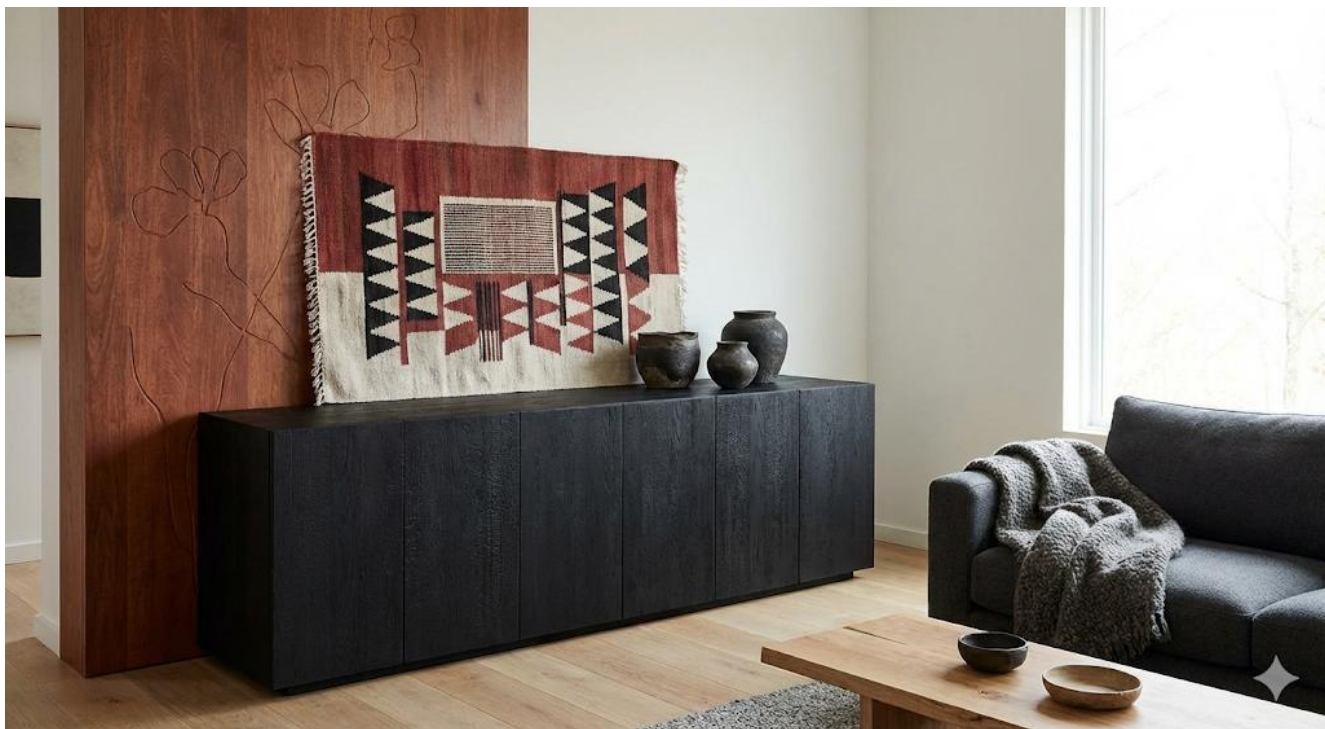
1. Редукція до лінії та профілю: сутність цього методу полягає у повній відмові від площинного зображення мотиву. Натомість, використовуються лише його топологічні характеристики: вигин, напрямок руху, гострота кутів або плавність дуг. Наприклад, якщо орнамент містить динамічну «кривулю» (символ води), ця кривизна може бути перенесена у силует бічної стінки стільця або радіус закруглення кутів полиці. Таким чином, мотив не видно, але його ритмічна та кінетична енергія відчувається у загальній формі виробу.

2. Перфорація та зонування: цей метод використовує принцип ритмічного повторення (модульності) геометричних мотивів, перетворюючи їх на функціональні отвори. Перфорація металевих або дерев'яних екранів, виконана за ритмом орнаменту, створює ефект візуальної легкості, забезпечуючи при цьому необхідну акустичну або вентиляційну функцію. Вибір щільності та розміру перфорації (відповідно до масштабу орнаментального модуля) дозволяє зонувати простір, створюючи гру світла і тіні. Це є класичним прикладом конструктивної інтеграції, де орнамент стає технологічним рішенням, що покращує експлуатаційні властивості меблів.

3. Метод гібридизації: ця техніка передбачає свідоме поєднання національного орнаментального коду з іноземним, але функціонально виправданим формфактором. Успіх гібридизації залежить від збереження семантичного домінування українського коду: форма може бути універсальною, але деталь, що несе орнамент (наприклад, ручка або елемент кріплення), має бути виразно національною. Це дозволяє створювати глобально зрозумілий, але локально ідентифікований продукт.

4. Колористична та текстурна транспозиція: досягнення автентичності не обмежується формою. Критично важливим є перенесення колористичних кодів (червоний, чорний, білий) та текстурної ієрархії у сучасні матеріали. Наприклад, насичений чорний колір геометричного орнаменту може бути замінений на

контрастну текстуру обпаленого або мореного дуба, що зберігає семіотичне значення Землі. Флоральний мотив вимагає більш природної, матової поверхні (олія, віск), що підкреслює органічність, на відміну від глянцевих, індустріальних покриттів, які можуть знищити відчуття рукотворності та тепла матеріалу.

Таким чином, успішна інтеграція етнічних мотивів у сучасний меблевий дизайн є результатом комплексного методологічного підходу, що вимагає глибокого аналізу історичних і сучасних помилок, а також технологічної, ергономічної та

економічної доцільності при застосуванні алгоритму трансформації. Головна перевага цього підходу полягає у створенні продукту з високою доданою культурною вартістю та чіткою ідентичністю, що є критичним для конкурентоспроможністю на міжнародному ринку.

2.3 Типологічний аналіз та емпіричне обґрунтування застосування ключових народних мотивів у меблевому дизайні

Проведення типологічного аналізу є необхідною умовою для емпіричного обґрунтування проєктних рішень у сфері етно-дизайну, оскільки він встановлює прямий кореляційний зв'язок між семантичною природою мотиву та його функціональним призначенням у контексті меблевого об'єкта [4]. Комплексний розгляд основних груп народних мотивів у площині їхньої інтеграції у сучасний меблевий форм-фактор дозволяє сформулювати чіткі правила композиційного розміщення та технологічної адаптації, що забезпечує цілісність дизайну і запобігає ризику перетворення орнаменту на елемент необґрунтованого декору, що має ознаки кітчю [5].

Аналіз демонструє, що геометричні мотиви (зокрема ромб – символ Землі, меандр – символ вічності) є найбільш структурно сумісними із серійними та модульно-площинними меблями (шафи, комоди). Їхня природна модульність та ритмічність [14] ідеально відповідає вимогам до площинних та серійних виробів, де ритмічне повторення елементів використовується у техніці неглибокого фрезерування або перфорації лицьових поверхонь. Це не лише забезпечує візуальну безперервність, але й підкреслює горизонтальну тектоніку меблів [15]. Емпіричне обґрунтування свідчить, що геометричні форми, які легко піддаються редукції [13], вигідно підкреслюють стійкість та раціональність конструкції, особливо при застосуванні у масиві твердої деревини (дуб, ясен), що дозволяє досягти високої технологічної точності при обробці.

Натомість, флоральні та рослинні мотиви (символи роду, життя та космосу) мають складнішу, органічну геометрію, що вимагає пластичного підходу і вигідно інтегрується в об'ємні та опорні елементи (стілці, крісла, ліжка). Їхня пластичність

використовується для дизайну силуету та об'ємних елементів [4]. Наприклад, вигини Дерева Життя можуть бути перенесені у силует бічних стінок або форму підлокітників. Розміщення центрального мотиву на осі узголів'я ліжка виконує функцію оберега [1], проте вимагає використання матеріалів, що піддаються об'ємній обробці з високою точністю (наприклад, 5-осьове фрезерування м'яких порід дерева або високотехнологічний композит). Це висуває більш жорсткі вимоги до виробничих толерансів.

Успішна естетична інтеграція мотиву залежить також від семантичного контрасту, створеного на матеріалі, та сенсорних якостей поверхні. Емпіричні дослідження [17] показують, що необхідно використовувати контрастні матеріали (дерево + метал) та забезпечувати естетичну варіативність через мінімалістичний рельєф та гру світлотіні, що дозволяє зберегти планарність поверхні, необхідну для сучасного мінімалізму, одночасно поглиблюючи смисловий код.

Вибір фінішного покриття (олія, віск замість глянцевого лаку) є критичним, оскільки він забезпечує тактильні якості, які підсилюють відчуття аутентичності та рукотворності орнаментального елемента.

Ключовим аспектом, що визначає художню цінність, є принцип сакральної тектоніки, який застосовується до космогонічних (Сонце, сварга) та

антропоморфних (берегиня) мотивів. Ці символи, що несуть найвище семантичне навантаження, повинні бути інтегровані виключно як композиційні доміанти на функціональній осі об'єкта. Цей принцип апелює до концепції *dignitas* (гідності) об'єкта. Тектонічний аналіз [15] вимагає, щоб елемент, який несе сакральне навантаження, одночасно виконував виправдану конструктивну функцію (наприклад, бути опорним вузлом, ручкою або механізмом фіксації). Це запобігає перетворенню мотиву на необґрунтований декор. Так, мотив Сонця трансформується у форму функціональної фурнітури, виконаної за допомогою високоякісного лиття або фрезерування з контрастного металу (бронзи), що символізує захист при відкритті/закритті [1]. Антропоморфні мотиви інтегруються у вертикальні, центральні площини як стійкі осі композиції, використовуючи техніку інкрустації з високим візуальним контрастом. Таким чином, сакральний мотив набуває максимальної тектонічної виразності та матеріальної цінності.

Типологічний аналіз проєктів дозволяє сформулювати ключові критерії успішності інтеграції мотиву: Принцип зворотної пропорційності (чим вище семантичне навантаження, тим меншою має бути площа застосування, але тим більшою – художня виразність), функціональна узгодженість та тектонічна логіка.

Висновок до розділу 2

Аналіз орнаментальних систем українського народного мотиву, проведений у Розділі 2, підтверджує, що успішна інтеграція етно-коду у сучасний меблевий дизайн є результатом не інтуїтивної творчості, а комплексного, раціоналізованого методологічного підходу. Дослідження дозволило сформулювати надійну теоретикоаналітичну базу, яка є критично важливою для переходу до стадії проєктування.

Визначено, що семантична декодифікація та типологізація мотивів є ключовою передумовою для уникнення декоративної поверхневості та ризику кітч [5], [11]. У ході критичного аналізу прецедентів (2.2) встановлено, що художня цінність виробу прямо залежить від інтеграції мотиву в тектоніку та силует (досвід Українського Модерну), а не від його зовнішнього накладання.

Найважливішим результатом є типологічне обґрунтування застосування мотивів (2.3), яке встановило прямий зв'язок між функцією мотиву та конструктивним типом меблів. Запровадження принципу сакральної тектоніки вимагає, щоб мотиви з високим семантичним навантаженням (космогонічні) виконували конструктивну функцію і були виконані з контрастних матеріалів для підкреслення їхньої високої художньої цінності та *dignitas* [17]. Сформульований принцип зворотної пропорційності дає емпіричні критерії для контролю композиційного балансу.

РОЗДІЛ 3. ПРОЄКТНА РЕАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПЦІЇ ЕТНО-ДИЗАЙНУ В СУЧАСНИХ МЕБЛЕВИХ СИСТЕМАХ

3.1. Культурна ідентичність та автентичність як ключові аспекти проєктування сучасної колекції меблів

Проєктування сучасної колекції меблів в умовах динамічних глобалізаційних процесів та уніфікації візуальних стандартів житлового середовища ставить перед дизайнером складне, багатовекторне завдання. Воно полягає у подоланні суперечності між утилітарною функцією об'єкта, яка диктується жорсткими вимогами ергономіки та економічної ефективності, та його духовно-естетичним наповненням, що визначається категорією культурної ідентичності. У цьому контексті культурна ідентичність розглядається не як зовнішня декоративна оболонка чи стилізація під старовину, а як інтегральна складова проєктної концепції, що формує глибинний емоційний та ментальний зв'язок між предметним світом та користувачем. Автентичність у сучасному українському дизайні трансформується з поняття "етнографічної точності" у поняття "семантичної правдивості", де головною метою стає не реплікація артефактів минулого, а їхнє концептуальне переосмислення через призму естетики ХХІ століття та можливостей індустриального виробництва.

Актуальність звернення до національних джерел у проєктуванні меблів обумовлена зростаючим суспільним запитом на самоідентифікацію. В епоху домінування масового, знеособленого продукту, споживач шукає об'єкти, що мають "коріння", історію та характер. Тому концептуальною основою розроблюваної експериментальної серії меблів обрано парадигму «етно-мінімалізму» та «прихованої наративності». Цей методологічний підхід базується на категоричній відмові від прямого цитування, надмірної декоративності та поверхневого накладання візерунків, що неминуче призводить до явищ кітч та девальвації культурних кодів. Натомість, культурний код інтегрується у виріб на рівні архітектоніки форми, ритміки пропорцій та семантики матеріалів. Меблі повинні

транслявати українську естетику не через візуальний шум, а через свою структуру: монументальну стійкість, тактильну щирість натуральної деревини та стримані, але знакові акценти, що відсилають до архетипічних геометричних кодів (ромб, коло, меандр). Така стратегія дозволяє створити продукт, який органічно інтегрується в сучасний інтер'єр – від індустріального лофту до скандинавського функціоналізму – і при цьому зберігає виразну, впізнавану національну ідентичність.

Важливим аспектом забезпечення автентичності є чітка цільова та середовищна орієнтація колекції. Проєкт спрямований на сучасного користувача, який інтегрований у глобальний інформаційний простір, але відчуває потребу у збереженні ментального зв'язку з власною культурою. Це диктує вибір конкретних формотворень: модульних систем зберігання, компактних обідніх груп, ергономічних робочих зон та багатофункціональних елементів зонування. Ідентичність у таких об'єктах реалізується через принцип "дуалізму сприйняття": на відстані (макрорівень) об'єкт сприймається як сучасна, лаконічна, архітектурно вивірена форма, а при наближенні та фізичному контакті (мікрорівень) він розкриває свою етнічну сутність через деталізовану фактуру, складну геометрію з'єднань, тонку перфорацію орнаменту або унікальну пластику фурнітури. Це створює ефект інтелектуального відкриття, що значно підвищує естетичну та ринкову вартість виробу, перетворюючи його з предмета побуту на об'єкт емоційної прив'язаності.

МАКРОРІВЕНЬ (MACRO-LEVEL)

МАКРОРІВЕНЬ (MACRO-LEVEL)

МІКРОРІВЕНЬ (MICRO-LEVEL)

МІКРОРІВЕНЬ (MICRO-LEVEL)

Проектна реалізація базується на синтезі традиційних матеріалів та інноваційних технологій. Вибір матеріальної бази не є випадковим, а носить глибоко символічний характер. Дерево (масив дуба, ясена) виступає як архетип "живого", теплого, пов'язаного з родом та природою. Метал (латунь, воронована сталь) символізує сучасність, технологічний прогрес, а також виконує функцію захисту та конструктивної жорсткості. Кераміка або камінь додають елемент заземленості та вічності. Їхнє поєднання в одному виробі – наприклад, дерев'яний масив із металевою інкрустацією солярного знаку або керамічною вставкою – створює семантичний контраст, який підкреслює діалог поколінь та нерозривність традиції. Технології ЧПУ-фрезерування та лазерного гравіювання дозволяють досягти такої точності відтворення стилізованих мотивів, яка була недоступна при ручній праці, забезпечуючи при цьому ідеальну повторюваність та якість, необхідну для серійного виробництва.

Окрему увагу в концепції приділено психології форми та кольору. Автентичність українського інтер'єру завжди базувалася на принципах "людяності" простору, його затишку та захищеності. Тому в колекції домінують теплі, природні відтінки (колір натурального дерева, вибіленого полотна, чорнозему, теракоти), а формотворення тяжіє до пом'якшених кутів, ергономічних вигинів та тактильно приємних поверхонь. Орнаментальні мотиви, що інтегруються (ромби, знаки

засіяного поля), виконують функцію не лише декору, а й підсвідомого гармонізатора простору, створюючи відчуття впорядкованості та стабільності.

Таким чином, розробка експериментальної колекції стає актом матеріалізації культурної пам'яті, де кожен елемент – від загального силуету до найменшого стику чи фурнітури – працює на ствердження національної ідентичності у сучасному предметному світі. Цей підхід дозволяє вивести український меблевий дизайн з категорії сувенірної продукції на рівень високого світового дизайну, пропонуючи не просто меблі, а нову філософію життя, що базується на повазі до минулого та відкритості до майбутнього.

Окрім візуального сприйняття, імплементація янівської різьби вирішує важливе завдання гуманізації предметного середовища через апеляцію до тактильних відчуттів. В епоху домінування гладких, «стерильних» поверхонь сенсорних екранів та пластику, фактурна поверхня деревини набуває терапевтичного значення, компенсуючи сенсорну депривацію сучасної людини. Характерна для янівської школи техніка тригранно-виїмчастого різьблення (у сучасній інтерпретації — V-подібного фрезерування) формує унікальний тактильний сценарій взаємодії з виробом. Дотик до рельєфних заглиблень, що чергуються з ідеально гладкими площинами, створює ефект присутності «живого» матеріалу, перетворюючи буденне користування меблями на емоційний досвід.

Нарешті, варто відзначити потенціал янівського орнаменту у взаємодії з сучасними сценаріями освітлення. Завдяки специфічній геометрії заглиблень, грані різьблених елементів працюють як мікро-рефлектори, що вловлюють та заломлюють світло під різними кутами. При використанні направленою або ковзною архітектурного освітлення (наприклад, прихованих LED-стрічок у нішах меблів) площинний орнамент набуває несподіваного об'єму та драматизму. Це перетворює статичну поверхню фасаду на динамічну структуру, що змінює свій візуальний образ залежно від часу доби та кута зору. Таким чином, синтез традиційної орнаментики з новітніми технологіями обробки та освітлення дозволяє створити багатосаровий дизайн-продукт, який залишається вірним національним витокам, але функціонує за законами сучасної естетики.

3.2. Аналіз аналогів сучасних українських брендів та стратегій інтеграції національної ідентичності у предметний дизайн

Інтеграція національної ідентичності у сучасний предметний дизайн є не лише теоретичною проблемою, а й активною практикою провідних українських виробників, які формують феномен, що у міжнародній фаховій пресі отримав назву «New Ukrainian Wave» («Нова українська хвиля»). Аналіз ринкових аналогів дозволяє виокремити ключові стратегії роботи з культурним кодом та визначити нішу для проєктування експериментальної колекції. Сучасний український дизайн характеризується відходом від сувенірної продукції та переходом до створення високоякісних, конкурентоспроможних меблевих систем, які базуються на принципах мінімалізму, екологічності та прихованої наративності [18]. Для комплексного розуміння контексту проєктування необхідно детально проаналізувати діяльність ключових гравців ринку, класифікувавши їхні підходи за методом трансформації етнічного коду: від "живого" архаїзму до індустріального раціоналізму.

Безумовним флагманом стратегії "живого дизайну" та глибинного занурення в архаїку є студія FAINA, заснована архітекторкою Вікторією Якушею. Цей бренд працює переважно у сегменті колекційного дизайну (collectible design) і сповідує філософію "живого мінімалізму", що апелює до дохристиянських, трипільських форм та тактильності. У меблях колекцій FAINA (зокрема, стільці ZTISTA, столи з глини та лози) національний код транслюється не через накладний орнамент, а через біоморфну пластику та використання унікальних автентичних матеріалів. Інноваційним кроком студії стала розробка матеріалу "ztista" (у перекладі "з тіста") – екологічного композиту на основі глини, переробленого паперу, соломи та біополімеру, який наноситься на металевий каркас вручну [20]. Цей технологічний прийом дозволяє створювати об'єкти, що візуально та тактильно нагадують стіни традиційної української мазанки, перетворюючи предмет меблів на сакральний об'єкт. Такий підхід демонструє надзвичайно високий емоційний потенціал

українського дизайну, проте технологічна складність ручної роботи, тривалий цикл виробництва та висока собівартість роблять ці вироби нішевими, орієнтованими на галерейний формат, що обмежує їхню присутність у масовому житловому інтер'єрі.

Паралельно з архаїчним напрямком розвивається потужна школа "українського вабі-сабі", яскравим представником якої є студія Sergey Makhno Architects. Сергій Махно у своїх предметних розробках (світильники «Хмара», керамічні столи, м'які меблі) синтезує японську філософію недосконалості з українською традицією кераміки та зооморфної пластики. Характерною рисою його підходу є гіперболізація форм та використання тотемних мотивів. Меблі Махна часто мають скульптурний характер, де функція зберігання або сидіння підпорядкована загальному художньому образу. Використання кераміки як конструкційного матеріалу для ніжок столів або декоративних фасадів є сміливим експериментом, що відсилає до традицій гончарства, але водночас створює виклики для транспортування та експлуатації в умовах інтенсивного використання [23]. Цей досвід є цінним для даного дослідження в аспекті роботи з силуетом та фактурою, проте підтверджує необхідність пошуку більш утилітарних рішень для серійного продукту.

Діаметрально іншу, підкреслено урбаністичну стратегію – "геометричний модернізм" – демонструє харківський бренд NOOM (дизайнери Катерина Соколова,

Аркадій Варганов). Їхня творчість базується на переосмисленні мистецької спадщини українського авангарду початку ХХ століття, зокрема супрематизму Казимира Малевича та конструктивізму. У колекціях меблів NOOM (наприклад, стільці Gropius, присвячені 100-річчю Баухаусу) національний код передається через чисту геометрію, сміливу роботу з локальним кольором та використання металу як основного конструктивного матеріалу [21]. Орнаментальність тут трансформується у композиційну гру об'ємів (сфери, циліндри, перетин площин), що відповідає світовим трендам модернізму. Особливістю виробництва NOOM є поєднання промислової металообробки з ручним фінішним поліруванням або хімічним оксидуванням, що надає виробам унікальності. Цей підхід є технологічним і добре піддається серійному виробництву, проте він апелює до інтернаціонального стилю, де етнічна складова є глибоко завуальованою і зчитується лише підготовленим глядачем через призму мистецтвознавчого контексту.

Найбільш наближеною до масового споживача є стратегія "індустріального функціоналізму", яку репрезентує компанія Woodman. Цей виробник спеціалізується на серійному виробництві дерев'яних меблів та демонструє успішну модель експортоорієнтованого бізнесу. Стратегія бренду базується на принципах скандинавського дизайну, адаптованого до українських виробничих потужностей та

сировинної бази (бук, дуб). Меблі Woodman характеризуються лаконічністю, розбірною конструкцією (flat-pack), високою функціональністю та ціною доступністю [19]. Хоча в їхніх виробках пряме використання етнічних мотивів є рідкістю, вони створюють ідеальну конструктивну базу (Форм-фактор) для потенційної інтеграції орнаменту. Досвід Woodman доводить, що український продукт може бути комерційно успішним завдяки якісній обробці деревини та ергономіці, що є критично важливим базисом для будь-яких художніх експериментів. Аналогічний підхід демонструє бренд Kassone, який працює з індивідуальними замовленнями, поєднуючи столярні традиції з сучасними матеріалами, демонструючи високий рівень майстерності у роботі з шпоном та інкрустацією.

Окремо варто відзначити філософію еко-мінімалізму, яку сповідує Runtovt Design (Юрій Ринтовт). У роботах цієї студії національна ідентичність виражається через етичне ставлення до матеріалу та сакралізацію природи. Збереження природної кори, сучків, використання масиву деревини, глини та натуральних олій стає маніфестом українського світогляду, що базується на гармонії з довкіллям. Ринтовт часто використовує техніку шовкотрафаретного друку або інтарсії для нанесення стилізованих графічних зображень (трави, листя, птахів) безпосередньо на площину меблів, перетворюючи функціональний предмет на арт-об'єкт [22]. Цей метод є близьким аналогом до пропонованого у дипломному проєкті алгоритму, проте продукція Runtovt Design залишається переважно в сегменті індивідуальних, авторських інтер'єрів преміум-класу.

Проведений порівняльний аналіз дозволяє виявити суттєву проєктну та ринкову прогалину. Існує розрив між елітарним, високохудожнім арт-дизайном (FAINA, Makhno, NOOM), який активно працює зі смислами та емоціями, але є складним у тиражуванні, та якісним мас-маркетом (Woodman), який є технологічним, але часто візуально нейтральним та позбавленим виразної ідентичності. Це обґрунтовує доцільність розробки експериментальної серії меблів, яка б поєднувала технологічність та модульність індустриальних брендів із виразною семантикою та автентичністю арт-дизайну. Саме в ніші "доступного етномінімалізму", де орнамент виступає як технологічний елемент сучасної конструкції (реалізований через ЧПУ-фрезерування, лазерне гравіювання), лежить найбільший потенціал для розвитку національного продукту, здатного задовольнити потребу сучасного користувача у культурній самоідентифікації без втрати функціонального комфорту.

Феномен «живого мінімалізму» у творчості Вікторії Якуші (FAINA Design)

Вікторія Якуша — українська архітекторка, дизайнерка та засновниця студії Yakusha Design (2006) і предметного бренду FAINA (2014), є однією з ключових фігур, що сформували вектор розвитку сучасного українського дизайну на міжнародній арені. Її діяльність розглядається як приклад концептуального переосмислення національної спадщини через призму глобальних трендів сталого розвитку та емоційного дизайну.

Історичний контекст та еволюція бренду Створення бренду FAINA у 2014 році стало безпосередньою рефлексією на суспільно-політичні трансформації в Україні (Революція Гідності). Вікторія Якуша поставила за мету деконструювати комплекс меншовартості української культури та презентувати її світові не як етнографічний релікт, а як джерело потужних, вітальних сенсів. За менш ніж десятиліття бренд пройшов шлях від локального виробництва до відкриття власної галереї-шоуруму в історичному центрі Антверпена (Бельгія), ставши резидентом провідних світових виставок колекційного дизайну, таких як *Design Miami* та *Milan Design Week*.

Філософія «Live Minimalism» Концептуальним стрижнем творчості Якуші є філософія «живого мінімалізму» (Live Minimalism). Вона базується на відмові від стерильної, індустріальної досконалості на користь анімізму — наділення предметів «душею» та характером. У цьому контексті об'єкт дизайну перестає бути лише функціональною одиницею, а стає медіатором між людиною та природою. Естетика Якуші апелює до примітивізму, наїву та архетипічних форм, що відсилають до трипільської культури та давніх ремісничих традицій.

Технологічні інновації та матеріалознавство Значним внеском Вікторії Якуші у розвиток сталого дизайну (sustainable design) є розробка та патентування матеріалу **Ztista** (від укр. «тісто»). Це повністю біорозкладний композит на основі переробленого паперу (целюлози), глини, соломи та природних скріплюючих компонентів. Технологія формування виробів із Ztista нагадує традиційне українське «валькування» хат-мазанок: матеріал наноситься на каркас вручну, що забезпечує унікальну, нерівну фактуру кожного предмета. Це підкреслює рукотворність виробу та його тактильну цінність в епоху цифрової уніфікації.

3.3. Ергономічна адаптація та функціональна гнучкість меблів з елементами етно-стилізації

Проектування сучасних меблів з інтегрованим культурним кодом вимагає суворого дотримання принципів ергономіки – наукової дисципліни, що вивчає взаємодію людини з елементами системи та забезпечує оптимізацію благополуччя людини і загальну продуктивність системи. У контексті даного дослідження ергономічна адаптація виступає не як обмежувальний фактор, а як фундаментальний критерій верифікації дизайнерського рішення. Головна проблема інтеграції орнаментальних мотивів (особливо рельєфних та об'ємних) полягає у потенційному конфлікті між естетичною виразністю та фізіологічним комфортом. Тому розробка експериментальної колекції базується на постулаті: етнічна ідентичність не повинна погіршувати утилітарні властивості об'єкта, а навпаки – покращувати досвід взаємодії через тактильний та емоційний комфорт [25].

Першим етапом ергономічної адаптації є зонування поверхні виробу відповідно до антропометричних даних цільової аудиторії (чоловіки та жінки перцентильної групи 5-95%). Поверхні меблів поділяються на "Зони контактного комфорту" та "Зони візуального сприйняття".

1. Зони контактного комфорту (сидіння, спинка стільця, робоча поверхня столу) вимагають абсолютної гладкості або фізіологічно виправданого рельєфу. Інтеграція глибокого різьблення (традиційного для гуцульських скринь) на спинці робочого крісла є неприпустимою, оскільки це створює точковий тиск на хребет і порушує кровообіг. Тому для цих зон застосовується метод площинної інкрустації (*intarsia*) або лазерного гравіювання з нульовим рельєфом, що зберігає семантику, але не впливає на тактильні відчуття.

2. Зони активної взаємодії (ручки, елементи відкривання). Тут орнамент виконує функцію покращення зчеплення (*grip*). Геометричний мотив (наприклад, "зубці" або "меандр"), нанесений методом фрезерування на ручку шафи, створює приємну шорстку фактуру, що запобігає ковзанню руки. Це приклад позитивної ергономіки, де декор покращує функцію [14].

Сучасний житловий простір характеризується тенденцією до зменшення площі та необхідністю поліфункціональності. Експериментальна колекція розробляється на основі модульного принципу [14], що дозволяє користувачеві самостійно формувати сценарії використання меблів. Етно-стилізація в цьому контексті відіграє роль об'єднуючого візуального ритму.

Орнаментальний модуль, розроблений у Розділі 2, проектується таким чином, щоб забезпечити стикувальну безперервність. При з'єднанні двох модулів комода (наприклад, поставлених поруч), фрагменти орнаменту на їхніх фасадах повинні утворювати єдиний завершений патерн (рапорт). Це вимагає високої точності проектування та використання математичних сіток при нанесенні декору. Така гнучкість дозволяє меблям "рости" разом із потребами сім'ї, зберігаючи при цьому цілісність художнього образу. Крім того, передбачається використання трансформованих елементів: наприклад, низька тумба з орнаментованим фасадом

може використовуватися як лава (за умови додавання м'якої подушки), що вимагає розрахунку на статичне навантаження до 120 кг.

Окрім фізичної зручності, важливим аспектом є сенсорна ергономіка (Sensory Design) [26]. Вона вивчає вплив тактильних, візуальних та навіть ароматичних властивостей матеріалу на психоемоційний стан людини.

- тактильність: використання натуральної деревини з покриттям олією-воском забезпечує "теплій" дотик, що є критично важливим для створення атмосфери затишку (hygge). Брашування поверхні (вибірка м'яких волокон) підкреслює природну структуру дерева, роблячи дотик до меблів антистресовим фактором;

- візуальна гігієна: надмірна насиченість орнаментом може викликати "візуальний шум" і втому. Тому в колекції застосовується принцип "чистих пауз" – чергування орнаментованих зон із гладкими, спокійними площинами.

Співвідношення декору до фону має складати приблизно 20/80 або 30/70, що дозволяє оку відпочивати.

Адаптація народних мотивів також враховує сучасні стандарти безпеки (зокрема, для сімей з дітьми). Традиційні гострі кути та виступаючі елементи різьби піддаються радіусному заокругленню (fillet) з мінімальним радіусом 2-3 мм. Це зберігає візуальну чіткість геометричного мотиву, але робить його травмобезпечним. Крім того, рельєфні елементи проєктуються без "глухих" кутів, в

яких може накопичуватися пил, що забезпечує легкість прибирання та гігієнічність, що є важливою вимогою для сучасного побуту.

Таким чином, ергономічна адаптація в проєкті не є поступкою утилітарності, а виступає інструментом гуманізації етно-дизайну. Вона гарантує, що створені меблі будуть не лише музейними експонатами культурної ідентичності, але й улюбленими предметами щоденного вжитку, що забезпечують фізичний та емоційний комфорт користувача.

3.4. Виклики серійного виробництва та можливості масштабування для дизайнерів

Перехід від стадії прототипування та штучного виготовлення (craft production) до повноцінного серійного виробництва є найбільш критичним етапом життєвого циклу дизайн-продукту. Для меблів з елементами етно-стилізації цей процес ускладнюється необхідністю збереження художньої унікальності в умовах жорсткої стандартизації та уніфікації технологічних процесів. Головний виробничий виклик полягає у пошуку балансу між "душею" предмета (його семантичною насиченістю) та економічною ефективністю його тиражування. Аналіз виробничих реалій дозволяє виокремити три групи викликів: технологічні, економічні та логістичні, вирішення яких визначає потенціал масштабування проєкту [28].

У контексті серійного виробництва ключовим показником собівартості є час роботи обладнання (машино-година). Інтеграція складних орнаментальних мотивів, характерних для українського бароко або гуцульської різьби, традиційно вимагає значних часових витрат при обробці на верстатах з ЧПУ (числове програмне управління). Глибокий рельєф, велика кількість дрібних деталей та необхідність зміни фрез у процесі обробки однієї деталі можуть збільшити час виготовлення фасаду з 5 хвилин (для гладкої деталі) до 2–3 годин. Це робить виріб неконкурентоспроможним у сегменті мас-маркету.

Рішенням цієї проблеми є застосування стратегії "Технологічної оптимізації орнаменту", яка була закладена в алгоритмі (Розділ 2). Вона передбачає:

1. Уніфікацію радіусів: всі криволінійні елементи орнаменту проєктуються під один діаметр фрези, що виключає необхідність зупинки верстата для зміни інструменту.

2. Векторну оптимізацію: використання безперервних ліній різання (continuous path), що мінімізує холості ходи шпинделя.

3. Заміну об'єму на графіку: використання лазерного гравіювання замість 3Dфрезерування там, де це дозволяє естетика. Лазерна обробка є значно швидшою та дешевшою, дозволяючи наносити складні патерни за лічені хвилини.

Масштабування виробництва меблів з національною ідентичністю стикається з проблемою цінового позиціонування. Споживач масового ринку звик до низької вартості знеособлених меблів (ефект ІКЕА), тоді як авторський дизайн традиційно належить до преміум-сегменту. Викликом для дизайнера є створення продукту категорії "Middle+" (середній плюс), який був би доступним для представників креативного класу та середнього бізнесу.

Для досягнення економічної рентабельності пропонується впровадження принципу парето в декоруванні: 80% деталей виробу мають бути стандартними, уніфікованими та дешевими у виробництві (корпуси, полиці, внутрішні перегородки), і лише 20% (фасади, ніжки, ручки) – носіями унікального орнаментального коду та об'єктами складної обробки. Це дозволяє зберегти загальну вартість виробу в розумних межах, концентруючи цінність на видимих, фронтальних зонах. Такий підхід також спрощує масштабування: базові корпуси можуть виготовлятися на великих меблевих фабриках (аутсорсинг), а фінішна обробка та декорування здійснюватися у власних майстернях бренду для контролю якості [29].

Можливість виходу на міжнародні ринки (масштабування) прямо залежить від логістичних характеристик меблів. Традиційні українські меблі (скрині, лави) часто були монолітними та нерозбірними. У сучасних умовах електронної комерції та глобальної логістики це є неприпустимим. Дизайн-продукт повинен бути адаптований до формату Flat-pack (пласке пакування).

Це створює конструкторський виклик: як забезпечити цілісність орнаментального мотиву на стиках розбірних деталей? Розробка прихованих з'єднань та модульної сітки орнаменту дозволяє деталям ідеально стикуватися при самостійній збірці користувачем. Крім того, експорт вимагає культурної адаптації (глокалізації). Дизайнер повинен враховувати, що іноземний споживач може не зчитувати глибинні сакральні змісти символів (наприклад, "берегиня" чи "сварга"). Тому для зовнішніх ринків акцент зміщується з "містичного" на "естетичне" та "екологічне", позиціонуючи український дизайн як носій унікальної емоції та тактильності, а не лише як етнографічний сувенір. Успішне масштабування можливе лише за умови створення сильного бренду-легенди, який продає не просто стілець, а історію української культури у зрозумілій світу формі.

Таким чином, виклики серійного виробництва вимагають від дизайнера трансформації з "художника" в "інженера-стратега", який ще на етапі ескізування прораховує технологічний цикл, логістику та економіку продукту. Лише такий комплексний підхід дозволяє перетворити етно-дизайн з нішевого явища на потужну індустрію.

Таким чином окремим, але критично важливим етапом масштабування є **подолання бар'єрів стандартизації та сертифікації**, особливо при орієнтації на європейські та американські ринки. Крафтове виробництво часто нехтує формалізованими випробуваннями, однак серійний продукт зобов'язаний відповідати жорстким нормам безпеки та екологічності (наприклад, європейським стандартам EN 1728 та EN 12520 щодо міцності та стійкості, а також нормам емісії формальдегідів класу E1/E05). Для дизайнера це означає необхідність закладати параметри надійності ще на етапі моделювання, уникаючи конструктивних рішень, де декоративна різьба може ослабити несучі вузли каркасу. Крім того, наявність сертифікатів походження деревини (FSC) стає не просто бюрократичною вимогою, а маркером етичності бренду, що значно підвищує його вартість в очах західного споживача.

Перспективним напрямом, що знімає протиріччя між уніфікацією та

унікальністю, є впровадження моделі **масової кастомізації (Mass Customization)** через цифрові платформи. Використання онлайн-конфігураторів дозволяє залучити користувача до процесу співтворення (co-creation): клієнт може обрати базову серійну модель стільця, але самостійно визначити тип орнаментального мотиву для спинки (наприклад, "Поділля", "Гуцульщина" чи "Полісся") або колір тонування. Технологічно це реалізується через гнучкі виробничі комірки, де зміна програми ЧПУ відбувається автоматично за штрих-кодом замовлення. Такий підхід трансформує пасивного споживача в активного учасника збереження культурної спадщини, підвищуючи емоційну цінність покупки без суттєвого ускладнення виробничого циклу.

Варто також згадати про інтеграцію **"цифрового паспорта" виробу**. У серійному виробництві, де особистий контакт майстра з покупцем втрачається, QRкод на виробі стає каналом комунікації. Він може вести на сторінку з розшифровкою семантики використаного орнаменту, історією регіону його походження та навіть відео процесу виготовлення. Це компенсує втрату "аури" ручної роботи, додаючи продуктові інформаційної глибини та захищаючи авторський дизайн від дешевих копій, що є поширеною проблемою при масштабуванні успішних моделей.

3.5. Використання сучасних матеріалів та технологій оздоблення для збереження семантичного змісту орнаменту

Вибір матеріальної бази та технологій фінішного оздоблення у проєктуванні меблів з етнічними мотивами виходить далеко за межі суто технічних або експлуатаційних завдань, набуваючи статусу інструменту культурної комунікації. Матеріал у даному контексті виступає фізичним носієм культурного нарративу та інформаційної складової, а технологія його обробки визначає ступінь виразності та актуальності цього повідомлення для сучасного користувача. Головна проблема адаптації традиційних орнаментів полягає у ризику втрати їхнього сакрального та символічного навантаження при перенесенні на уніфіковані промислові матеріали,

такі як ламіновані плити або пластик, що позбавлені "пам'яті". Тому стратегія проектування експериментальної колекції базується на принципі «матеріальної правдивості», де автентичність забезпечується не імітацією, а використанням матеріалів, що мають власну глибоку семантику, історичну тяглисть та високу тактильну цінність [31].

Фундаментальною основою для втілення орнаментальних мотивів залишається натуральна деревина, яка в українській ментальності асоціюється з життєвою силою, родом та теплом. Проте, на відміну від архаїчної різьби по масиву, сучасний дизайн вимагає використання стабільних, інженерних рішень, що гарантують довговічність виробу в умовах центрального опалення та перепадів вологості. Для цього доцільно використовувати меблевий щит із твердих порід (дуб, ясен) або високоякісну шпоновану фанеру, що дозволяє створювати великі площини без ризику деформації. Інноваційним підходом є застосування термомодифікованої деревини (thermo-wood). Процес термічної обробки не лише підвищує стійкість матеріалу до біологічних уражень, але й змінює його колір на глибокий, насичений коричневий або вугільний відтінок на всю глибину волокон. Це дозволяє досягти ефекту "старовини" та "вічності" без використання хімічних барвників, що ідеально підкреслює семантику мотивів, пов'язаних із землею та предками.

Для збереження семантичного змісту мотиву критично важливим є вибір фінішного покриття. Традиційні глянцеві лаки, що утворюють товсту полімерну плівку, нівелюють безпосередній тактильний контакт з деревиною, перетворюючи виріб на візуальний муляж. Натомість, застосування сучасних олій з твердим воском (hardwax oil) дозволяє деревині "дихати" і зберігає її природну теплопровідність. У поєднанні з технологією глибокого брашування (механічного вибирання м'яких волокон металевими щітками), це дозволяє підкреслити річні кільця та природний рельєф матеріалу. У такому випадку геометричний орнамент, нанесений методом фрезерування, інтегрується в структуру дерева, не порушуючи її, а доповнюючи. Орнамент не просто візуалізується, а відчувається на дотик, що значно посилює емоційний вплив на користувача та підкреслює рукотворну сутність навіть серійного виробу [33].

Особливого значення набуває впровадження металу як конструктивного та декоративного елемента, що вносить у традиційну естетику ноти індустріальної сучасності. Метал (латунь, мідь, воронована сталь) ідеально підходить для інтеграції космогонічних символів (сонце, зірки, сварга), які традиційно пов'язані з небесною сферою, вогнем та вічністю. Технології високоточного лазерного розкрою та гідроабразивної різки дозволяють перетворити метал на ажурні, але надміцні екрани з орнаментальною перфорацією. Така технологія вирішує подвійне завдання: забезпечує функціональність (вентиляція фасадів, полегшення ваги конструкції) та створює гру світла і тіні, яка додає інтер'єру містичного звучання. Крім того, застосування технологій контрольованого окислення (парирування, оксидування) дозволяє надати металу "живої" текстури, позбавляючи його холодної стерильності. Контраст між теплим, фактурним деревом та холодним, гладким металом створює необхідну візуальну напругу, яка робить дизайн динамічним.

Не менш важливу роль відіграє використання сучасного текстилю для м'яких елементів меблів. Відходячи від прямого використання вишивки, яка може виглядати архаїчно, сучасний дизайн звертається до технологій жаккардового плетіння та цифрового друку на натуральних основах (льон, коноплі, вовна). Це дозволяє інтегрувати орнаментальні рапорти безпосередньо в структуру тканини, забезпечуючи високу зносостійкість. Використання грубих, домотканих фактур у поєднанні з мінімалістичними формами меблів підсилює тактильний досвід та

апелює до архетипу "затишку" і "дому". Також перспективним є використання скла та кераміки. Технології піскоструминної обробки або цифрового друку керамічними фарбами на загартованому склі дозволяють створювати напівпрозорі орнаментальні шари, що символізують духовність та ефемерність. Керамічні елементи (наприклад, вставки у стільниці) додають об'єкту масивності та історичної достовірності, відсилаючи до трипільських традицій гончарства [32].

Новітні технології, такі як 5-осьове ЧПУ-фрезерування, відкривають можливості для реалізації складних біоморфних та флоральних мотивів, які раніше були можливі лише в ручному різьбленні. Ця технологія дозволяє створювати об'ємні елементи з негативними кутами нахилу (піднутреннями), імітуючи пластику живої рослини. Адитивні технології (3D-друк) дозволяють виготовляти унікальну фурнітуру або з'єднувальні вузли зі складним внутрішнім патерном, використовуючи біорозкладні пластики або металеві порошки. Це дозволяє інтерпретувати флоральні мотиви не як малюнок на поверхні, а як структурну основу об'єкта.

Важливим аспектом є також екологічність застосованих технологій, що стає частиною етичного та змістового наповнення продукту. Сучасний споживач сприймає турботу про довкілля як невід'ємну частину поваги до традицій (принцип "не нашкодь природі"). Тому використання клеїв без формальдегідів, лаків на водній основі та перероблених матеріалів (upcycling) стає додатковим аргументом на користь автентичності виробу. Таким чином, сучасні матеріали та технології не руйнують традиційний символічний зміст, а навпаки – надають йому нової якості, роблячи його зрозумілим, довговічним та бажаним для людини XXI століття. Синтез тактильності натуральних матеріалів з точністю цифрових технологій дозволяє створити продукт, який є носієм глибокої культури, але залишається абсолютно функціональним.

Окремий пласт можливостей для розкриття семантики орнаменту відкриває інтеграція **світлових сценаріїв** та використання напівпрозорих композитних матеріалів (штучний камінь, акрилові полімери). Світло у цьому контексті виступає не просто функціональним елементом, а інструментом «проявлення» прихованого

змісту. Використання прихованих LED-модулів у поєднанні з технологією літофанії (різноглибинного фрезерування матеріалу, що пропускає світло) дозволяє створювати орнаменти, які стають видимими лише при увімкненні підсвічування. Це технологічне рішення ідеально резонує з концепцією сакрального в українській культурі: найважливіше часто є невидимим для поверхневого погляду і розкривається лише за певних умов (світло як метафора духу та пізнання). Такий підхід перетворює статичний предмет меблів на інтерактивний об'єкт, що змінює свій візуальний та емоційний вплив залежно від часу доби.

Нарешті, варто відзначити роль **параметричного дизайну** та алгоритмічного моделювання у переосмисленні традиційної геометрії. Сучасне програмне забезпечення дозволяє не просто копіювати народні візерунки, а генерувати їх нові варіації на основі математичних закономірностей, закладених у першоджерелах. Це дає змогу адаптувати орнаментальний рапорт до складних криволінійних поверхонь меблів без візуальних спотворень, створюючи ефект «плинності» візерунка. Орнамент перестає бути аплікацією на поверхні, а стає органічною частиною формотворення, подібно до того, як кора формує текстуру дерева. Такий синтез цифрових алгоритмів та етнічних кодів формує нову візуальну мову українського дизайну — мову, що поважає минуле, але вільно володіє технологіями майбутнього.

Це чудовий візуальний приклад того, про що ми писали раніше: поєднання сучасного простору та традиційної естетики. Меблі виглядають масивними, "грунтовними", але завдяки світлому дереву не перевантажують простір.

Ось короткий опис концепції вашої колекції для диплому, який базується на цьому зображенні:

Концепція проєктної колекції меблів «Етно-Ритм» (робоча назва)

Загальна характеристика: Розроблена колекція корпусних меблів для вітальні є втіленням концепції «нової автентичності». Проєкт базується на інтеграції традиційних мотивів янівської плоско-рельєфної різьби в сучасні мінімалістичні форми. Домінуючим матеріалом виступає масив світлої деревини (дуб/ясен) під

прозорим матовим покриттям, що підкреслює натуральну текстуру та глибину рельєфу.

Склад та характеристика елементів:

1. Журнальний стіл (Coffee Table):

Центральний елемент зони відпочинку. Virізняється монументальністю конструкції: масивна стільниця спирається на чотири точені фігурні ніжки-баласини, що відсилають до традиційного столярства.

Декор: Стільниця прикрашена центричною розеткою (солярний знак) та периметральним орнаментальним поясом, що надає виробу завершеності.

2. Крісло-лава (Lounge Chair/Bench):

Конструкція інтерпретує форму традиційної української лави, адаптованої до сучасних вимог ергономіки (додано м'яке сидіння).

Декор: Акцент зроблено на підлокітниках та верхній царзі спинки, які оздоблені різьбленим рослинно-геометричним орнаментом. Вертикальні елементи каркасу мають канелюри, що додає виробу стрункості.

3. Висока шафа-пенал 1 дверка:

Виконує роль вертикальної домінанти інтер'єру. Фасад повністю вкритий "килимовою" різьбою з вертикальним розвитком орнаменту

Функція:

Зберігання речей, акцентний арт-об'єкт.

4. Тумба під ТВ та Дводверна шафа

(Описується за аналогією до видимих предметів). Мають стриманіші форми, де орнамент виступає як обрамлення або акцент на фільонках, створюючи горизонтальний ритм у композиції кімнати.

Естетичний ефект: Завдяки використанню суцільного різьблення на плоских фасадах, меблі створюють багату світлотіньову гру, залишаючись при цьому лаконічними за силуетом. Це дозволяє їм гармонійно існувати в сучасному інтер'єрі з гладкими стінами та мінімалістичним освітленням.

Висновки до розділу 3

У третьому розділі дипломної роботи, присвяченому проєктній реалізації концепції етно-дизайну, було здійснено комплексний перехід від теоретичної моделі до створення функціонально та економічно обґрунтованої авторської колекції меблів.

На етапі концептуалізації (3.1 та 3.2) було верифіковано обрану стратегію «Етно-мінімалізму». Аналіз аналогів провідних українських брендів (FAINA, NOOM, Woodman) підтвердив існування значної ринкової прогалини в сегменті доступного, високоякісного та семантично насиченого продукту. Це обґрунтувало необхідність створення колекції, яка поєднує художню цінність арт-дизайну з технологічністю та масштабованістю серійного виробництва.

Критичним досягненням розділу стало вирішення конфлікту між декоративністю та утилітарністю. У підрозділі 3.3 було розроблено принципи ергономічної адаптації орнаментальних мотивів, декор інтегрується виключно у зони візуального сприйняття та зони активної взаємодії (ручки, фасади), уникаючи при цьому контактних поверхонь, що забезпечило відповідність антропометричним та експлуатаційним стандартам. Було доведено, що орнамент може виступати елементом, який посилює тактильний та психофізіологічний комфорт.

У підрозділах 3.4 та 3.5 запропоновано розглянути технологічні виклики серійного виробництва. Встановлено необхідність оптимізації орнаментальної геометрії для ефективного використання верстатів з ЧПУ, а також адаптації конструкцій до flat-pack пакування, що є ключовим для економічної рентабельності та експортного потенціалу. Вибір матеріальної бази (масив деревини, натуральні олії, метал) було обґрунтовано як єдиний спосіб збереження символічного навантаження та культурного нарративу. Синтез традиційних матеріалів із сучасними технологіями (термомодифікація, лазерне гравіювання) дозволив створити вироби, які є автентичними, екологічними та довговічними.

Таким чином, у Розділі 3 сформовано повний технологічний, ергономічний та матеріальний базис для фінального проєкту. Всі отримані дані (оптимізована геометрія, економічні передумови, вибір матеріалів) є вихідними для здійснення

детального економічного розрахунку та фінальної презентації авторської колекції, що буде завданням наступного розділу.

ВИСНОВКИ

Повномасштабна війна та процеси прискореної глобалізації актуалізували гостру потребу України у зміцненні та візуальній репрезентації національної культурної ідентичності. Предметний дизайн, зокрема меблевий, стає одним із найбільш доступних та ефективних інструментів для відображення цієї стійкості та спадкоємності. Дослідження довело, що Інтерпретація українських народних мотивів у сучасних форм-факторах меблів є стратегічною необхідністю, яка поєднує завдання культурної регенерації з вимогами технологічної та економічної доцільності.

У контексті створення конкурентоспроможного та цілісного національного дизайн-бренду розробка алгоритму системної трансформації народних мотивів є ключовою стратегією, яка вирішує проблему методологічного розриву між етнографічним першоджерелом та індустріальним виробництвом. Щоб створити автентичні, ергономічні та економічно ефективні меблі, необхідно застосовувати принципи етно-мінімалізму та технологічної адаптації (оптимізація під ЧПУвиробництво та Flat-pack логістику), які гарантують збереження семантичного змісту мотиву без перевантаження форми.

В ході мого дослідження було проведено історіографічний та семантичний аналіз джерельної бази, сформовано, термінологічний апарат та обґрунтовано методологічний фундамент для вивчення культурної трансформації мотивів; проведено історіографічний та семантичний аналіз джерельної бази; досліджено реалізовані меблі із використанням етно-коду.

Впровадження принципів, обґрунтованих у роботі, сприяє не лише підвищенню художньої та інноваційної вартості українського дизайну на експортних ринках, але й вирішує соціально-культурні завдання. Це важливий крок у зміцненні національного нарративу, формуванні естетичної стійкості та розвитку локальних, стійких виробничих ланцюгів, що ґрунтуються на повазі до спадщини та екологічній відповідальності.

Таким чином, цільовою аудиторією ринку меблів з інтегрованою ідентичністю є перш за все свідомий, прогресивний споживач (креативний клас, молоді родини, українська діаспора), для яких автентичність та семантична насиченість продукту є не менш важливими, ніж його функціональність. Такий дизайн пропонує пряму альтернативу уніфікованій, знеособленій естетиці мас-маркету, дозволяючи громадянам щоденно візуалізувати та підтримувати свою культурну приналежність.

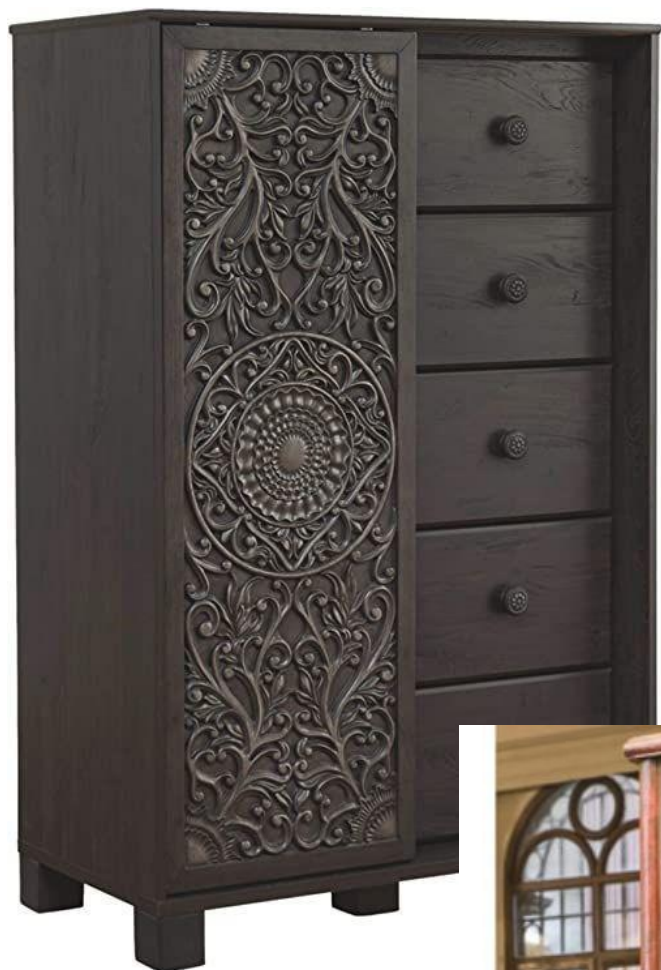
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Селівачов, М. Р. (2005). *Лексикон української орнаментики: іконографія, номінація, стилістика, типологія*. Київ: Вища школа.
2. Лобановський, Б. Б. (1989). *Проблеми українського мистецтва ХХ ст.* Київ: Мистецтво.
3. Руденко, Л. О. (2021). Регіональні особливості українського орнаменту. *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв*, (2), 120–128.
4. Безугла, В. В. (2023). Тенденції формування сучасного меблевого формфактора в контексті етно-стилізації. *Архітектура і дизайн*, (15), 45–52.
5. Гнатюк, В. М. (2022). Феномен кітч як проблема естетичного сприйняття в українській культурі. *Культурологічний вісник*, (47), 65–71.
6. Тименко, М. В. (2021). Актуалізація культурної спадщини в сучасному меблевому дизайні. *Актуальні проблеми мистецької практики і мистецтвознавчої науки*, (14), 137–142.
7. Павлуцький, Г. Г. (1927). *Історія українського орнаменту*. Київ: Друк. Укр. Акад. наук.
8. Щербаківський, В. (1913). *Українське мистецтво. Том I: Дерев'яне будівництво і різьба на дереві*. Львів–Київ.
9. Кара-Васильєва, Т. В. (2015). *Українська вишивка: мистецтво-символ*. Львів: Апріорі.
10. Малаш, В. О. (2020). Етно-дизайн у сучасному інтер'єрі та його значення для національної ідентичності. *Вісник ХДАДМ*, (2), 66–70.
11. Подоляк, О. В. (2018). Феномен кітч в українському дизайні: семіотичні аспекти. *Мистецтвознавчі записки*, (34), 120–126.
12. Коновалова, І. Ю. (2016). Антропоморфні мотиви української народної орнаментики. *Мистецтвознавство. Культурологія. Дизайн*, (2), 110–117.

13. Савельєва, Л. (2019). Стилізація як метод трансформації етнічних мотивів у сучасному дизайні. *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв*, (1), 76–82.
14. Косенко, Н. О. (2022). Модульний принцип у проектуванні меблів: економічні та ергономічні аспекти. *Вісник КНУБА*, (1), 70–75.
15. Зіневич, Л. Г. (2020). Орнамент як елемент тектонічної структури об'єкта. *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв*, (4), 88–95.
16. Петренко, І. А. (2023). Технологічні особливості художнього фрезерування деревини в сучасному дизайні. *Технічні науки та архітектура*, (3), 150–158.
17. Колісник, О. В. (2021). Семіотика матеріалу в контексті етно-дизайну: дерево та метал. *Мистецтвознавчий альманах*, (5), 110–116.
18. Саніна, А. В. (2022). Сучасний український предметний дизайн: від етнографізму до глобального ринку. *Вісник Львівської національної академії мистецтв*, (44), 88–95.
19. Якуша, В. (2021). Живий дизайн: повернення до коріння. *Art & Design in Ukraine*, (2), 40–45.
20. Ринтовт, Ю. (2019). Екологія дизайну та мораль матеріалу. *Салон*, (4), 58–63.
21. Махно, С. (2020). Український вабі-сабі: філософія та практика. Київ: ArtHuss.
22. Соколова, К. (2023). Інтерв'ю про розвиток українського дизайну під час війни. *Pragmatika*, (5), 12–18.
23. ДСТУ EN 1728:2019. Меблі. Меблі для сидіння. Методи випробування на міцність та довговічність. Київ: ДП «УкрНДНЦ», 2020
24. Малман, К. (2018). Сенсорний дизайн: архітектура для всіх органів чуття. *Сучасні проблеми архітектури та містобудування*, (51), 305–312.
25. Свириденко, А. О. (2021). Ергономіка в дизайні меблів: антропометричні аспекти. *Технічна естетика і дизайн*, (1), 44–50.

26. Гаврилюк, О. В. (2023). Технології серійного виробництва меблів: від прототипу до конвеєра. Київ: Ліра-К.
27. Котлер, Ф., & Каргаджая, Г. (2020). Маркетинг 4.0. Від традиційного до цифрового. Київ: КМ-BOOKS.
28. Design Management Institute. (2022). The Value of Design in Business Strategy. Boston: DMI Press.
29. Ешбі, М., & Джонсон, К. (2019). *Матеріали та дизайн: Мистецтво та наука вибору матеріалів у дизайні продукту*. Львів: Видавництво Старого Лева.
30. Карпенко, І. В. (2022). Інноваційні технології опорядження деревини в дизайні меблів. *Лісове та садово-паркове господарство*, (12), 45–52.
31. Джугастрянська, Ю. (2020). Тактильність як інструмент комунікації в дизайні. *Вісник КДАДМ*, (3), 112–119.
32. Офіційний сайт дизайн-студії NOOM <https://noom-home.com/>
33. Офіційний сайт меблевої компанії Woodman. <https://woodman.ua/>

ДОДАТКИ

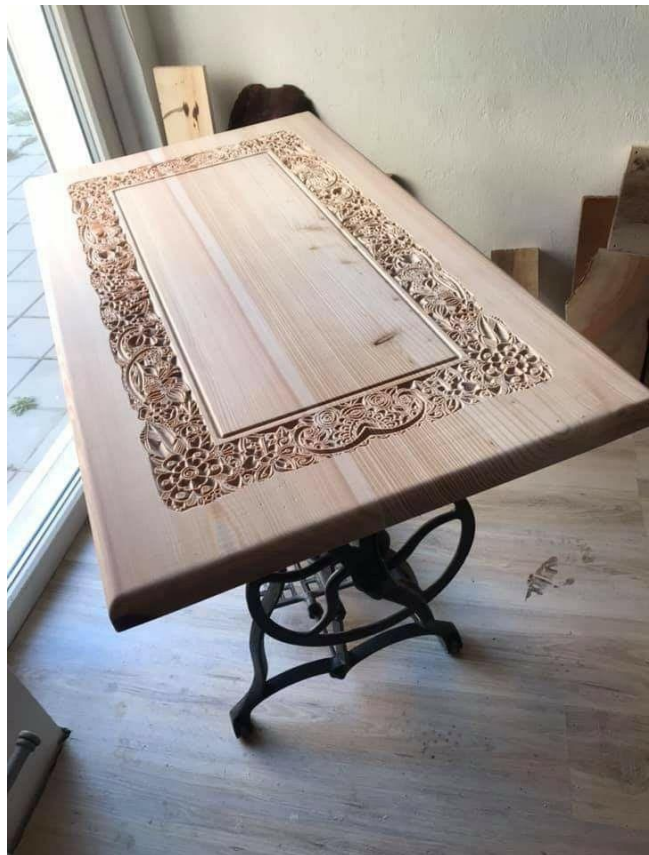

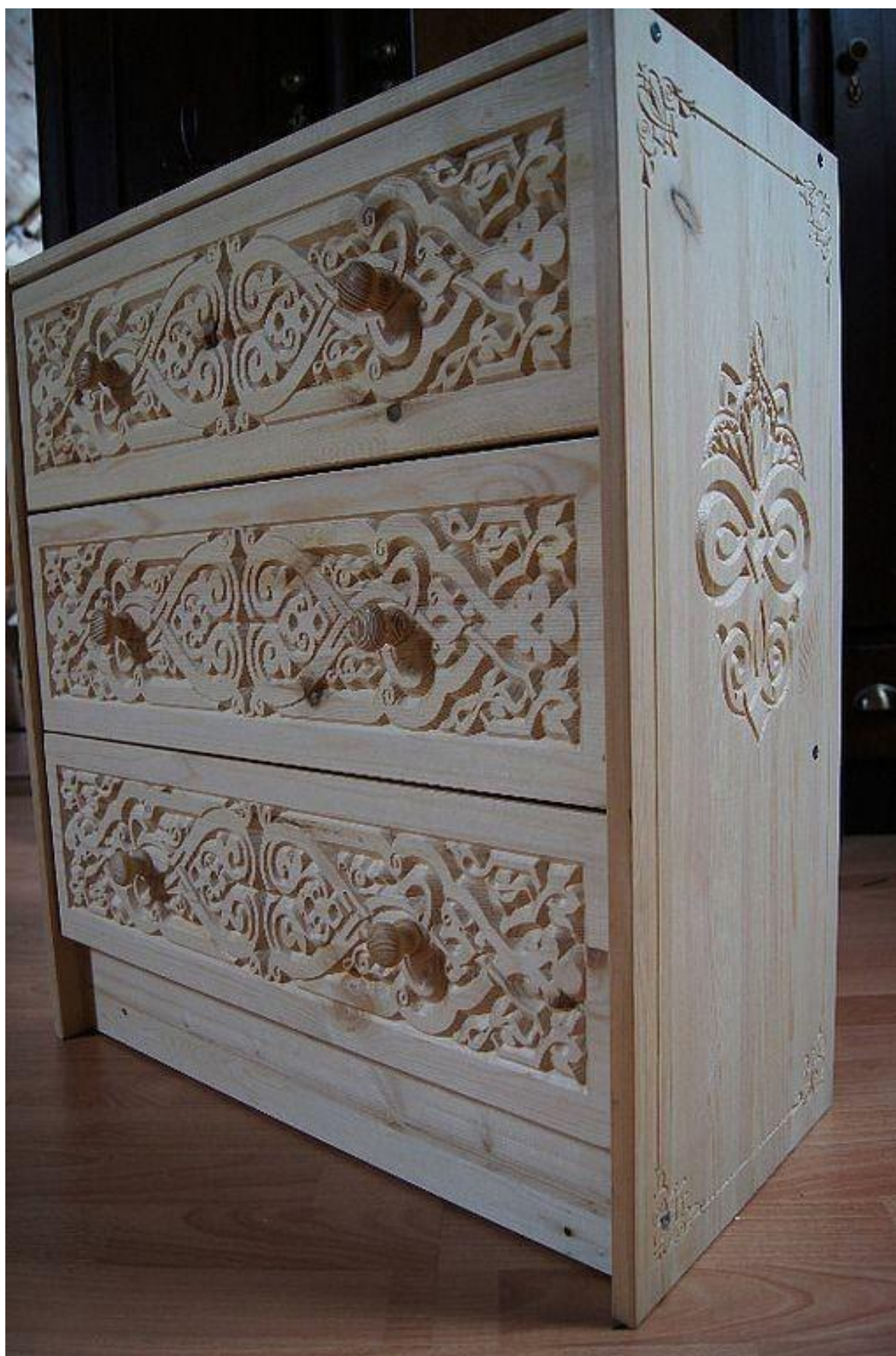

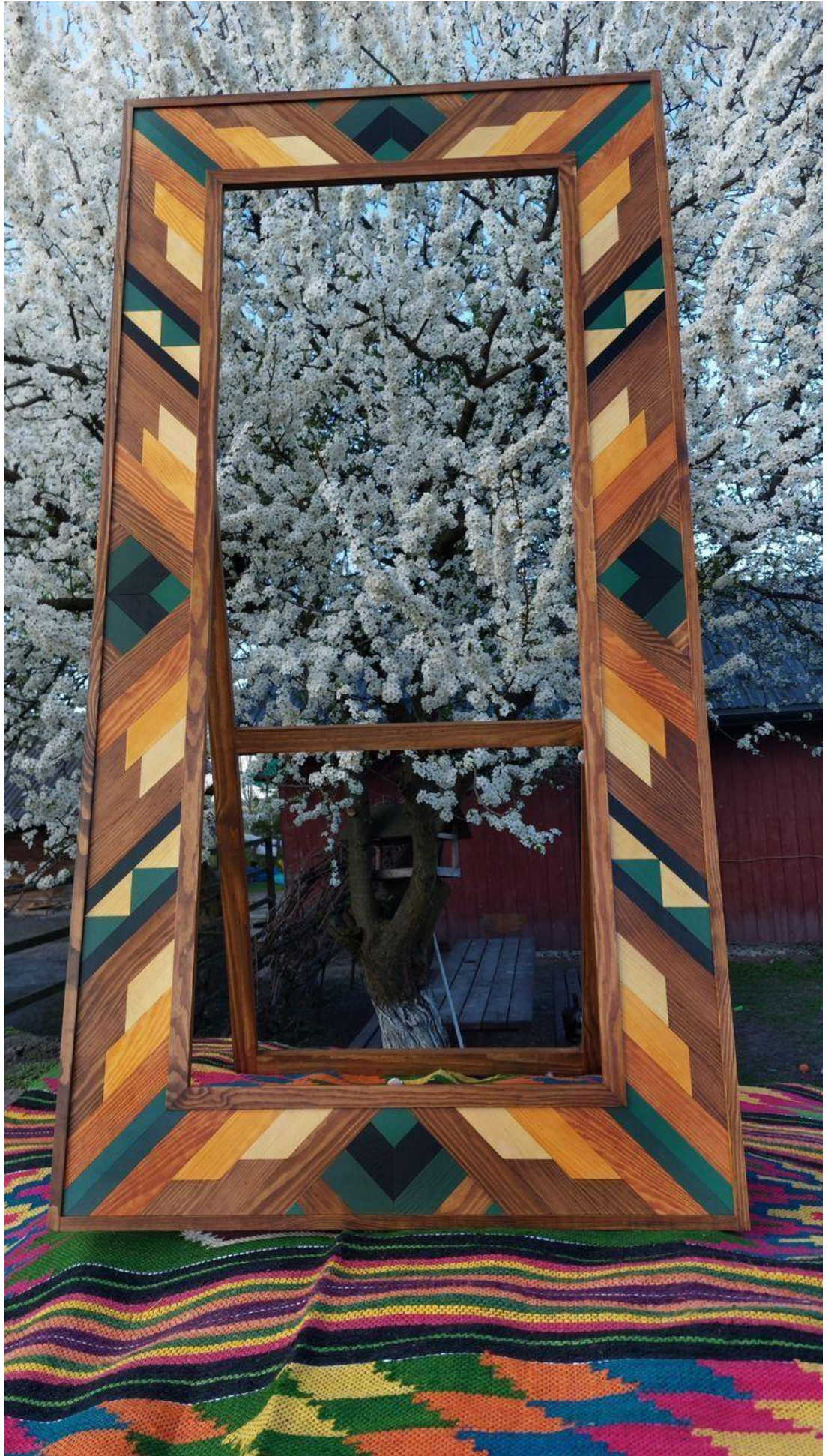

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІСОТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
Навчально-науковий інститут деревообробних технологій і дизайну
Кафедра дизайну
Веліщук Дарина Мирославівна

АНОТАЦІЯ

УДК 745.023 : 7.011.26 : 684

Кваліфікаційна робота магістерського рівня вищої освіти виконана на тему:
«Інтерпретація українських народних мотивів у сучасному меблевому дизайні»

Інтеграція орнаменту, символіки, кольори в сучасні форм-фактори.

Кваліфікаційна робота магістра виконана згідно тематичного плану наукових досліджень кафедри дизайну НЛТУ України.

Об'єктом дослідження є дизайн сучасних меблевих виробів для житлових і громадських приміщень.

Предмет дослідження – принципи, методи та засоби інтеграції українських народних мотивів (орнаменту, символіки, кольору) у сучасні форм-фактори меблевого дизайну.

Метою даної кваліфікаційної роботи є аналіз літератури та мистецтвознавчих праць; вивчення наукових статей, етнографічних джерел і стандартів, що стосуються семіотики та композиції українських народних мотивів (орнаменту, символіки, кольористики); систематизацію та узагальнення інформації для створення каталогу мотивів, придатних до інтерпретації. Було здійснено організацію та аналіз зібраних даних про регіональні особливості мотивів та їхню трансформацію в сучасному дизайні.

Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (39 найменувань), додатків та інформаційного банеру.

Повний обсяг дослідження – 89 сторінки. Робота включає банер з анотованим викладом змісту наукового дослідження та доповнюючого його ілюстративного ряду .

Ключові слова: Інтерпретація, Етно-дизайн, Українські народні мотиви, Алгоритм Стилзації, Семантична декодіфікація, Трансформація

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE

NATIONAL FORESTRY UNIVERSITY OF UKRAINE

Educational and Scientific Institute of Woodworking Technologies and Design

Department of Design

Velishchuk Daryna Myroslavivna

ANNOTATION

УДК 745.023 : 7.011.26 : 684

The qualification work of the master's level of higher education was completed on the topic:

“Interpretation of Ukrainian Folk Motifs in Modern Furniture Design”

Integration of ornament, symbolism, and color into contemporary form-factors.

The qualification work of the master was completed according to the thematic plan of scientific research of the Department of Design of the NLTU of Ukraine.

The object of the study is the process of implementing smart technologies in the housing stock of the renovated cities of Ukraine.

The Object of research is the Design of contemporary furniture products for residential and public premises.

The Subject of research is the Principles, methods, and means of integrating Ukrainian folk motifs (ornament, symbolism, color) into contemporary form-factors of furniture design.

The Goal of this qualification work is the analysis of literature and art history works; the study of scientific articles, ethnographic sources, and standards concerning the semiotics and composition of Ukrainian folk motifs (ornament, symbolism, coloristics); and the systematization and generalization of information to create a catalog of motifs suitable for interpretation. The organization and analysis of collected data regarding the regional features of the motifs and their transformation in modern design were carried out.

The Qualification Work consists of an introduction, three chapters, conclusions, a list of references (39 titles), appendices, and an information banner. The total volume of the research is 89 pages. The work includes a banner with an annotated presentation of the scientific research content and supplementary illustrations.

Keywords: Interpretation, Ethno-design, Ukrainian folk motifs, Stylization Algorithm, Semantic Decodification, Transformation.